

**Syndrom týrané ženy,
obět'
domácího násilí**

Daniel PLUHAR

Bakalářská práce

2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Daniel PLUHAR**

Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Syndrom týrané ženy, oběť domácího násilí.**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium literatury.

Vymezení pojmů, příčin a formy vzniku, následky a pomoc obětem domácího násilí, geneze právní úpravy, úkol a postupy Policie ČR v případech domácího násilí.

Příprava metodiky výzkumné části, stanovení výzkumného cíle a problému.

Realizace kvantitativního výzkumu se zaměřením na existenci, hloubku, projevy a následky domácího násilí páchaného na ženách.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, jejich následná analýza a interpretace.

Zobecnění výsledků výzkumu a jejich shrnutí.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

ČIRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. A KOLEKTIV Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2014-2

HIRIGOYEN, M. Psychické násilí v rodině a v zaměstnání. Praha: Academia, nakladatelství věd ČR, 2002. ISBN 80-200-0994-9

ČIRTKOVÁ, L. Policejní psychologie. Pízeň: Vydavatelství a nakladatelství Akš Čoněk, s.r.o. 2006. ISBN 80-86898-73-3

MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M. Partnerské násilí. Praha: Linde nakladatelství s.r.o., 2008. ISBN 978-80-86131-76-4

VONKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha: ProFem, 2003. ISBN 80-239-2106-1

WALBY, S., JONATHAN, A. Domácí násilí, sexuální napadení a pronásledování. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2005. ISBN 978-80-7338-088-5

Trestní zákon č. 140/1961Sb.

Trestní řád č. 141/1961Sb.

Zákon č. 135/2006Sb. o ochraně před domácím násilím

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 200/2009Sb.

Vedoucí bakalářské práce:

prof. PhDr. Hana Vykopalová, CSc.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

15. února 2010

Termín odevzdání bakalářské práce:

7. května 2010

Ve Zlíně dne 15. února 2010

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
švec

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 6.5.2010

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

ABSTRAKT

Cílem mé bakalářské práce je připomenout vážnou situaci týraných žen v naší moderní společnosti, která je v posledních letech alarmující.

Obsahuje definice a vymezení pojmů souvisejících s domácím násilím, historii a vývojem domácího násilí, identifikaci, jeho specifika, včetně jeho znaků, forem, příčin a mýtů, na kterou navazuje legislativní rámec právní úpravy, jeho vývoj a samostatné pilíře právní normy domácího násilí. Závěr teoretické části uzavírá kapitola, která se zabývá úkoly policie při pomoci obětem domácího násilí, postup při jejich řešení, jednání policisty s obětí trestného činu domácího násilí včetně prevence a pomoci i ze strany neziskových organizací.

V empirické části práce je kvantitativní výzkum včetně metod a techniky sběru dat. Na základě takto získaných dat je provedena analýza odpovědí na výzkumné otázky.

Klíčová slova: domácí násilí, pachatel domácího násilí, oběť domácího násilí, Policie ČR

ABSTRACT

The aim of this bachelor thesis is to draw attention to the serious situation of abused women in today's society which comes to the alarming numbers in the last years. Theoretical part of the thesis is focused on definitions and explanations of basic keywords and terms related to domestic violence, history and evolution of domestic violence and its identification. Further it enumerates the specifics of domestic violence including its symbols, forms, causes and myths. The legislative framework, its development and basic principles, are included in this theoretical part.

The final chapter of the theoretical part is focused on the role of police in helping the victims of domestic violence, case following procedures, behavior of police officers while dealing with the victim of the domestic violence and also on prevention and help from non-profit organizations.

The empirical part deals with the quantitative research including the descriptions of the methods and data collection techniques. The final analysis is done on the basis of gathered data – answers for research-questions.

Keywords: domestic violence, offender, victim, Police of the Czech Republic

Chtěl bych poděkovat paní Prof. PhDr. Haně Vykopalové, CSc. za ochotu a vstřícnost a za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování mé bakalářské práce.

Také bych chtěl poděkovat všem respondentům, kteří se zúčastnili výzkumu a v neposlední řadě i své manželce a svým dvěma dětem za morální podporu a pomoc, kterou mi poskytli při zpracování mé bakalářské práce a které si nesmírně vážím.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 DEFINICE A VYMEZENÍ POJMŮ	13
2 HISTORIE DOMÁCÍHO NÁSILÍ	15
2.1 VÝVOJ DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	16
3 IDENTIFIKACE DOMÁCÍHO NÁSILÍ A JEHO SPECIFIKA	18
3.1 ZNAKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	18
3.2 FORMY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	20
3.3 PŘÍČINY DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	22
3.4 MÝTUS O DOMÁCÍM NÁSILÍ.....	24
4 ÚČASTNÍCI DOMÁCÍHO NÁSILÍ	27
4.1 AGRESOR DOMÁCÍHO NÁSILÍ	27
4.2 OBĚŤ DOMÁCÍHO NÁSILÍ	29
4.2.1 Syndrom týrané ženy	32
5 LEGISLATIVNÍ RÁMEC PRÁVNÍ ÚPRAVY	36
5.1 GENEZE PRÁVNÍ ÚPRAVY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	36
5.2 PILÍŘE PRÁVNÍ ÚPRAVY	38
5.3 INSTITUT VYKÁZÁNÍ	39
6 ÚKOL POLICIE PŘI POMOCI OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ	42
6.1 POSTUP POLICIE PŘI ŘEŠENÍ PŘÍPADŮ DOMÁCÍHO NÁSILÍ	42
6.2 POSTUP POLICIE VE SPECIFICKÝCH PŘÍPADECH AGRESORŮ DOMÁCÍHO NÁSILÍ	44
6.3 JEDNÁNÍ POLICISTY S OBĚTÍ TRESTNÉHO ČINU DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	46
6.4 PREVENCE A POMOC	46
6.4.1 Pomoc ze strany neziskových organizací	48
II PRAKTICKÁ ČÁST	51
7 VYMEZENÍ VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU	52

7.1	CÍL VÝZKUMU	52
7.2	METODOLOGIE VÝZKUMU	52
7.3	KONSTRUKCE DOTAZNÍKU	53
7.4	STANOVENÍ HYPOTÉZ	54
7.5	CHARAKTERISTIKA ZKOUMANÉHO VZORKU.....	54
7.6	INTERPRETACE VÝZKUMNÉHO ZJIŠTĚNÍ	54
7.7	VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	72
7.8	NÁVRHY NA OPATŘENÍ A DOPORUČENÍ.....	73
ZÁVĚR		75
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....		77
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		79
SEZNAM PŘÍLOH.....		80

ÚVOD

Téma domácí násilí jsem si vybral hned z několika důvodů. Jedním z nich je fakt, že tento pojem je velmi nový a mladý, i když se s tímto společenským „jevem“ setkáváme od nepaměti, pouze jsme jej nedokázali přesně definovat a vymezit až se vznikem nové právní úpravy na ochranu před domácím násilím.

Slovní spojení „domácí násilí“ je možná každému z nás jasné, ale ne každý zná jeho pravý význam jednání, které představuje.

Většina naší společnosti považuje jednání násilné osoby za vážný problém, který není jen problémem ohrožené osoby, ale celé naší společnosti a je na místě zásahu ze strany státu. Z celostátního reprezentativního sociologického výzkumu agentury STEM z roku 2004 vyplývá, že „cca 38% žen v ČR se v průběhu svého života stalo obětí fyzického nebo psychického násilí ze strany svého partnera“.¹ Toto procento je alarmující.

V teoretické části práce se budu zabývat definicí a vymezením pojmů, které s domácím násilím souvisejí. Dále se budu zabývat historií a identifikací domácího násilí a jeho specifikami, účastníky domácího násilí a jeho právní úpravou. V neposlední řadě to bude úkol policie při řešení otázek domácího násilí a jeho spolupráce s neziskovými organizacemi. V empirické části mé práce je základní metodou, kterou jsem pro tento výzkum použil, dotazník s několika náhodně vybranými osobami.

Cílem mé bakalářské práce je zamyšlení se nad touto problematikou domácího násilí v České republice a jejím současným právním a společenským řešením. Snažil jsem se o vykreslení současného stavu v jednotlivých oblastech domácího násilí a přístupu Policie ČR při jeho řešení. Ve své práci jsem vycházel z odborné literatury, která se zabývá tímto tématem a také svými zkušenostmi z výkonu svého povolání.

---

¹ Mezinárodní výzkum násilí na ženách, k prvním výsledkům šetření v ČR, Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2004

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DEFINICE A VYMEZENÍ POJMŮ

Pojem „domácí násilí“ se v našem právu v současnosti nevyskytuje. Pokusy o vymezení tohoto významu v České republice mají svůj původ v nestátních organizacích. Neexistuje tedy jedna obecná definice, která by byla používána u všech složek. Uvedme si alespoň některé, které pod pojem domácí násilí řadíme „*jakékoliv jednání, které má za cíl uplatnění moci nebo kontroly nad osobu, ve vztahu k níž pachatel může nebo někdy v minulosti mohl být považován za osobu blízkou.*“²

Jedná se zde o zcela širokou a obsáhlou definici. Vytvoření definice domácího násilí je velmi složité, neboť toto násilné jednání pachatele v sobě skrývá obrovskou škálu všech druhů násilí, ubližování, týrání, zesměšňování, ponižování, citového vydírání, emocionální a ekonomické závislosti. Proto se nám nabízí i konkrétnější definice „*Domácí násilí zahrnuje všechny formy fyzického, sexuálního a psychického týrání ve všech druzích blízkých vztahů, včetně vážných pohrůzek použití podobného násilí. Partneri nebo osoby blízké mohou žít ve společné domácnosti, mohou být rozvedeni, mohou žít odděleně, anebo spolu dlouho, či dokonce nikdy nežili. Ve většině případů jde o násilí páchané muži vůči ženám (vlastním manželkám, družkám, partnerkám), někdy i vůči dětem a prarodičům.*“³

Z tohoto vyplývá, že k domácímu jednání v zásadě dochází v samotném jádru partnerského vztahu, mezi mužem a ženou nebo u mezigeneračního vztahu mezi rodiči a dětmi či jejich prarodiči, se kterými žijí ve společné domácnosti. Pachatele a oběť spojuje jejich vzájemná blízkost, emocionální, sociální a v neposlední řadě i ekonomické vazby. Vše se odehrává mezi partnery, kteří jsou anebo v minulosti měli společné soukromí. K typickým znakům domácího násilí patří zejména soukromí, které slouží jako místo činu, stále se opakující a vzestupný nárůst intenzity projevujícího se násilí a nemůžeme zapomenout na vnější im-

---

² MARTINKOVÁ, M., MACHÁČKOVÁ, R. *Vybrané kriminologické a právní aspekty domácího násilí*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2001, s. 11. ISBN 80-86008-98-3.

³ MATOUŠEK, O., KODYMOVÁ, P. *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, 2005, s. 352. ISBN 80-7367-002-X.

pulsy. Domácí násilí se většinou odehrává mimo zrak veřejnosti, bez přítomnosti svědků, pouze mezi dvěma osobami, které k sobě váže jejich intimní vztah. Žádné násilí, tedy ani domácí násilí, není soukromou záležitostí, a proto je i v těchto případech plně odůvodněna legitimnost zásahu ze strany státu. Toto násilí bývá odstartováno drobnými útoky vůči oběti, která má tendenci násilníkově agresivní jednání omlouvat jako něco výjimečného a ojedinělého. Na druhé straně útočník stupňuje intenzitu a zkracuje svůj časový interval mezi jednotlivými útoky. Tak jak samotné domácí násilí vzniklo z nějaké příčiny či důvodu, nemůže nikdy skončit samo. A právě v tuto chvíli by měla na scénu vstoupit role státu a jeho mechanismů, které jsou schopny zabránit násilné osobě v dalším jednání vůči oběti a tak tuto „vysvobodit“ z její nelehké situace.

Klíčový a zásadní význam při řešení otázky domácího násilí v prevenci je fakt, že stát zaručuje v Ústavě a Listině základních práv a svobod ochranu zdraví, života a lidské důstojnosti. V praxi jsem se však nesetkal s účinnou možností jak tento jev stíhat a po zásluze trestat. Je to dáno jeho rozšířeností a vysokou latentností, jehož závažné důsledky postihují celou naši společnost. Možnému zlepšení boje s domácím násilím se budu věnovat v další kapitole nazvané „pomoc ze strany neziskových organizací“.

Z výše uvedených informací dojdeme k závěru, že pod pojmem „domácí násilí“ si představíme nespočetné množství definic, z nichž všechny se snaží o přesné vymezení tohoto složitého a latentního násilí, které se odehrává v soukromí mezi partnery. Toto vymezení je velmi nelehké, neboť v sobě obsahuje všechny druhy známého násilí, ponižování, týrání až po citovou a ekonomickou závislost.

Díky velmi úzké vazbě mezi účastníky domácího násilí není jednoduché tento druh násilí odhalit, neboť se odehrává za zavřenými dveřmi soukromí a je tak skryt před zraky veřejnosti, bez pomoci oběti.

2 HISTORIE DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Domácí násilí je historicky a sociálně hluboce zakořeněný problém, který se ve většině případů přenáší z generace na generaci a je starý jako lidstvo samo. Jedná se o silně traumatizující jev, který zasahuje všechny členy rodiny. Působí negativně nejen na osobu, která se stala obětí tohoto násilí, ale zároveň i na jejich blízké osoby a zejména tehdy, pokud se staly přímými svědky jednání.

Projevy domácího násilí byly v souladu s kulturními a společenskými normami. U většiny starověkých kultur představovala rodičovská praxe odkládání nebo zabíjení nadbytečných dětí možný způsob omezování počtu dětí. Ještě ve středověku byly nežádoucí děti opuštěny a ponechány svému osudu. Děti, ale také ženy a služebnictvo, byly v řadě kultur po staletí považovány za majetek otce rodiny, který měl právo používat všechny dostupné druhy trestů.

Ve středověku bylo postavení ženy v naší společnosti vůči svému muži ztělesněno církevním a občanským právem. Manžel přebíral manželským sňatkem z poručnictví otce ženu včetně práva působit na její další výchovu. K tomu měly patřit i fyzické tresty. Dobové záznamy ukazují, že ženy s metodami uplatňování práva svých mužů občas nesouhlasily a dovolávaly se spravedlnosti u soudu. Takové problémy a jejich následné řešení výrazného partnerského konfliktu nám ilustruje případ podle Archivu metropolitní kapituly u sv. Víta (kodex VI/11)

„V roce 1482 žádala o rozvod před soudem pražského administrátora Dorota z Miličina, která žalovala svého muže kramáře Vacka pro ublížení na těle, způsobené ranou sekyry do hlavy a žádala také rozvod. Muž doznal, že ženu uhodil sekyrou do hlavy a také ji asi třikrát bil, přičemž jednou proto, že mu nadávala. Prohlásil však, že nežádá rozvod, s ženou chce nadále být věrně a právě. Církevní soud rozhodl pro zachování manželství, sice připomněl, že muž nemá bít ženu železnými nástroji, ale dodává, že ji pro její špatnost může být prutem či holí, důtkami nebo tahat za vlasy.“⁴

---

⁴ GJURIČOVÁ, Š., KOCOURKOVÁ, J. a kol. *Podoby násilí v rodině*. Praha: Vyšehrad, 2001, s. 75. ISBN 80-7021-416-3.

Přestože zachovalé důkazy z minulosti potvrzují značnou míru tolerovaného domácího násilí páchaného muži na svých ženách, nelze tvrdit, že by v minulosti nebylo odsuzováno. Docházíme však k závěru, že bylo spíše tolerováno a přehlíženo, neboť již Aristoteles zdůvodnil manželskou a otcovskou autoritu přirozenou nerovností mezi lidmi. Kristovo učení jasně a jednoznačně hovoří o rovnosti manželů a stejných povinnostech vůči svým dětem. Na druhou stranu se však argumentovalo textem Písma, kde se píše o tom, že muž je hlavou rodiny, jako je Kristus hlavou církve.

2.1 Vývoj domácího násilí

Prakticky až do šedesátých let dvacátého století svět věřil, že surové bití a týrání jsou řídké a extrémní jevy, které se vyskytují pouze ve zjevně problematických rodinách. Teprve v posledních letech násilí v rámci rodin postupně ztrácí význam rodinného tajemství, které je třeba izolovat. Studie ukazují, že násilí se vyskytuje ve všech společenských vrstvách, začíná být řešeno na úrovni mediální, legislativní, rodinných vztahů i na úrovni jednotlivců.

V současném světě stále přetrvává velký vliv náboženství v námi zmíněné oblasti, které je v mnoha státech zakotveno jako součást právního řádu. Zejména pozice islámu je k postavení ženy vůči muži velmi jasná a jednoznačná. Korán mužům přímo nařizuje bít své ženy, pokud vytrvávají ve své neposlušnosti k požadavkům a příkazům svých manželů. Jedná se o brutální způsob, jak lze ženu podřídít příkazům muže, který jak vidíme například v Saudské Arábii, otevírá dveře k tomu, aby byly ženy doslova odlidštěny. Trváním na tom, že ženy nejsou schopné se ovládat, staví muže do pozice jejich pánů a tím, že nařizuje jejich bití, staví islám tyto ženy do pozice doslova druhořadých lidí. Jako vydržovaná „cenná zvířata“ jsou ženy lidmi, se kterými se má zacházet laskavě, ale které mají být tvrdě disciplinovány, pokud vykročí z řady. Z pohledu naší společnosti neexistuje způsob, jakým lze ospravedlnit toto ponižující, institucionalizované, fyzické a psychické zneužívání žen, které je povolené a nařízené islámem.

Výše uvedené dokazuje následující verš Koránu: *„Muži jsou ochránci a vydržovatelé žen, protože Aláh dal jedněm více (síly) než druhým, a protože je vydržují ze svých prostředků. Poctivé ženy jsou proto oddaně poslušné, a střeží v (manželově) nepřítomnosti to, co jim Aláh nařídil střežit. A ty, jejichž neposlušnosti a špatného chování se obáváte, napomeňte je (zaprvé), (poté) s nimi nesdílejte postel, (a nakonec) bijte (klepněte) je (lehce); pokud se*

ale vrátí k poslušnosti, nevyhledávejte proti nim prostředky (obtěžování). Neboť Aláh je Nejvyšší, veliký (nad vámi všemi).“⁵

Vliv islámu je bezpochyby velmi silný u početné lidské populace, kterou ať již svým přesvědčením či nuceným respektováním víry zasahuje. Celosvětově je tak naše společnost teprve na počátku dlouhodobého a hlavně nesnadného procesu vymícení projevů násilí na jednotlivých členech rodiny.

Vidíme zde jednoznačný fakt, že domácí násilí je s lidstvem jako takovým spojeno již od nepaměti. Tam, kde nacházíme dobro, musíme nalézt i zlo. To stejné platí i o vztahu partnerů, neboť tam kde existuje láska, zákonitě existuje i násilí. Dosud se nám nepodařilo jedno oddělit od druhého, misky vah jsou v rovnováze.

V naší minulosti najdeme spoustu stinných stránek na našem chování k nejbližším partnerům, rodičům či dětem. Ale tak jak lidstvo prochází svým vývojem, tak nemůžou zůstat stranou ani projevy domácího násilí. S vyspělostí naší civilizace, morálky a legislativního práva vyvíjíme stále větší úsilí o potlačení jakýmkoliv projevů násilí a týrání.

---

⁵ Zdroj : <http://info.pravdaoislam.cz/index.php/2006/02/24/bit-i-zen-v-islam-u/>

3 IDENTIFIKACE DOMÁCÍHO NÁSILÍ A JEHO SPECIFIKA

Domácí násilí se liší od ostatních forem delikventního chování tím, že je násilím ve vztahu blízkých osob. Vytváří vztah silné závislosti oběti na svém pachateli a to sociálním, ekonomickým i emocionálním a je zaměřeno na získání moci pachatele nad obětí násilí.

Za násilí je nutné považováno vše, co může u jedince narušovat jeho fyzickou, duševní a sociální strukturu. Co ohrožuje jeho právo na život, jakoukoliv svobodu, bezpečí, lidskou důstojnost a fyzickou a emocionální bezúhonnost. Tento pojem v sobě také zahrnuje také agresi jedné osoby vůči druhé, kdy je jeho cílem způsobit bolest, poškodit jej či dokonce usmrtit. Obecně se jedná o uplatnění síly vůči někomu k překonání jeho odporu.

Charakteristickým rysem domácího násilí je skutečnost, že se pro svou určitou trvalost a různou intenzitu násilných aktů postupně stává součástí jejich běžného každodenního života. U nás v České republice bývá domácí násilí nejčastější typickou kombinací fyzického násilí doprovázeného násilím psychickým.

Domácí násilí není možno posuzovat pouze jako jednotlivé izolované útoky směřující zejména proti tělesné integritě. Představuje celou šíři tohoto druhu násilí, kdy vedle intenzivních forem fyzického násilí jsou přítomny i „mírnější projevy“ jako permanentní psychické, ekonomické či citového ponižování a vydírání.

Domácí násilí je statisticky nejrozšířenější a přitom se jedná o nejméně sledovatelný druh násilí mezi sobě blízkými lidmi. Pojmem označujeme násilí mezi členy domácnosti, nebo společného obydlí. Jedná se o násilí, které je nebezpečné tím, že je skryto za zdmi soukromí domu. Jedná se o násilí beze svědků, jsou přítomni pouze členové rodiny, kteří zde žijí. Z těchto důvodů je tak nebezpečné, a proto je tak velmi těžko odhalitelné. Většinou jde o to, že tam kde není žalobce, nemůže být ani soudce. Domácí násilí má tendenci se neustále vyvíjet a růst. Od jednotlivých útoků malé intenzity až po šikanování, ponižování, slovní a fyzické napadání, které často vede až k přímému ohrožení zdraví a osobní integrity jedince.

3.1 Znaky domácího násilí

Domácí násilí je považováno za jakýsi zvláštní druh násilí, které se od ostatních liší podstatnými faktory, což jsou okolnosti, místo a osoby na nichž je toto násilí páčáno.

Jde o tedy o násilí, které páchají dospělí nebo i mladistvé osoby skrytě „za zavřenými dveřmi jejich domovů“, přičemž mezi násilníkem a jeho obětí existuje jistá blízkost, která může být představována vzájemnými emočními nebo manželskými vztahy, společnými dětmi, domovem, ekonomickými vztahy atd. Nejčastěji k domácímu násilí dochází mezi manželem - manželkou, druhem - družkou, partnery, rozvedenými manžely, rodiči - dětmi a dospělými - prarodiči.

Při kvalifikaci jednání týkajícího se násilí v rodině musíme počítat s tím, že ne ve všech případech se bude jednat o domácí násilí. V takovýchto případech je není lehké od sebe rozlišit, zda se jedná skutečně o domácí násilí, tedy jako o formu prosazování moci nebo zda jde pouze o „běžné rodinné násilí“ v podobě hlasitých hádek, rodinných sporů nebo projevu „italského manželství“. Tato jednání nejsou nijak postižitelná, a proto k rozpoznání domácího násilí od běžného násilí nám slouží následující znaky:

- **opakování a dlouhodobost násilí**

Za domácí násilí nelze považovat ojedinělý a příležitostný násilný akt, i kdyby měl sebezávažnější následky. Musí se proto naopak jednat o stav, který trvá delší dobu, přičemž časové intervaly mezi jednotlivými útoky nejsou rozhodující. Ojedinělý útok však může v mnoha případech znamenat počátek domácího násilí, proto by neměl být v žádném případě podceňován a bagatelizován.

- **eskalace, tendence ke stupňování intenzity a četnosti násilí**

Prvotní projevy domácího násilí mohou být do značné míry svou intenzitou zanedbatelné, oběť si je dokonce může plést s projevem partnerské lásky. Na začátku se s železnou pravidelností jedná o útoky proti lidské důstojnosti, k nimž se přidávají útoky fyzické, které se neustále stupňují.

- **jasné a neměnitelné role všech účastníků násilí**

Zásadním rozpoznávacím znakem domácího násilí je jednoznačně asymetrický vztah mezi partnery.⁶ Nerovné postavení partnerů určuje jejich role v násilném vztahu, které zůstává

---

⁶ ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠKOVÁ, P. a kol. *Právo a rodina - soužití s násilným partnerem*. Praha: LINDE nakladatelství s.r.o., 2006, s. 3.

neměnné, tzn., že jedna osoba je stále týraná a druhá stále útočí. Násilník zneužívající svou moc vzbuzuje v oběti strach, kontroluje, organizuje a ovládá její život, který v konečném důsledku není schopna se této přesile vzepřít. „*Měla jsem děsně pochroumané sebevědomí. Vlastně ho mám stále. Udělal ze mě hadr na podlahu, bez vlastní vůle. Přitom jsem bývala energická, měla jsem hodně koníčků, měla jsem spoustu přátel, ale o všechny jsem přišla... Já jsem se vlastně chovala, jako by se nic nestalo, viděla jsem svět jeho očima.*“ (Dagmar, 29 let)⁷

- **společná domácnost jako místo páchání násilí**

Násilník útočí na svou oběť skrytě v jejich společném soukromí, aby nikdo neviděl jeho násilnické chování. Násilí chce páchat bez důkazů a beze svědků. Nejčastěji je takovým místem společně obývaný byt, dům, hotelový pokoj nebo rekreační chata. Může jím však také být např. vozidlo.

Jak již tedy bylo řečeno, tak domácí násilí je specifickým násilím páchaným mezi osobami blízkými a je typické několika znaky mezi které patří dlouhodobost, vzrůstající tendence, neměnnost rolí a samozřejmě i místo páchání násilí, čímž je nepochybně soukromí těchto osob. I když má domácí násilí své typické znaky, jeho identifikace nebývá jednoduché rozpoznat, neboť se jedná o latentní formu násilí, která se odehrává za zavřenými dveřmi soukromí, beze svědků.

3.2 Formy domácího násilí

Nejčastější formou násilného jednání mezi partnery jsou

- **fyzické násilí**, což obsahuje od fackování, kopání, strkání, bití pěstmi nebo předměty, škrcení, tahání za vlasy, pálení cigaretou, přivazování oběti, odpírání spánku, ohrožování zdraví až po útoky proti životu samému

---

⁷ LANGHANSOVÁ, H., SZCZEPANIKOVÁ, A. a kol. *Jak jednat v případech domácího násilí*. Brno: Liga lidských práv, 2004, s. 8. ISBN 80-239-2207-6.

- **psychické násilí**, které vyvolává u oběti strach, patří sem slovní týrání, ponižování, výslechy, vyhrožování zmrzačením, sebevraždou, odebráním dětí, hrubé nadávky, křik a demontrace síly

- **sexuální násilí**, kam patří znásilnění, vynucování pohlavního styku proti vůli oběti a nezájem o její citové prožívání, slovní sexuální napadání

KAZUISTIKA

„Slečně M. je 25 let a žije rok a půl se svým přítelem u něj v bytě. Před třemi měsíci přivedl přítel domů svého kolegu z práce s tím, že si může jeho přítelkyni na noc vypůjčit, pokud se on sám bude moci dívat. Kolega z práce slečnu M. znásilnil.

Od té doby dochází k nim domů asi jednou za 14 dní a pokaždé se odehraje to samé. Slečna M. propadla hluboké depresi, chce spáchat sebevraždu, od přítele odejít nechce, protože si myslí, že by se musela s hanbou vrátit k rodičům a ani si neumí představit, jak požádat o pomoc.“

- **sociální násilí**, které izoluje oběť od své rodiny a nejbližších přátel, rozhodování o všech otázkách společného života, organizování života oběti ohledně jejího chování, oblékání, zájmů, sledování televize apod.

KAZUISTIKA

„Panu K. je 68 let, je částečně invalidní a žije se svou ženou asi 40 let. Jeho manželka mu dříve zakazovala chodit za přáteli do hospody, poté mu zakazovala chodit ven s tím, že jen utrácí peníze, což nebyla pravda.

Panu K. teď manželka znemožňuje opouštět jeho pokoj tím, že mu bere jeho berle, bez kterých se pan K. nemůže pohybovat, zamyká ho v pokoji, pokud chce pan K. svůj pokojík opustit, odmítá mu dát jídlo, sebrala mu všechny jeho knihy, zamyká záchod a ukryvá klíče... Pan K. byl ve svém pokoji jednou zavřen bez přestávky tři týdny. O pomoc sám nežádá, stydí se. O tom, jak mu pomoci, se zajímají jeho děti.“

- **ekonomické násilí**, které představuje útočnickovu absolutní kontrolu nad příjmy a výdaji, zákaz oběti výdělečně pracovat, samostatně nakládat s vlastními nebo společnými finanč-

ními prostředky, kontrola běžných nákupů, neposkytování prostředků na společný chod domácnosti nebo na děti, týrání rodiny hladem apod.

KAZUISTIKA

„Pan T. je bohatý podnikatel, který má veliký dům, několik automobilů a bazén. Je ovšem přesvědčen, že za vše, co má, vděčí své tvrdé práci a tomu, že se v mládí uměl bez mnoha věcí obejít a tak ušetřit.

Své ženě, paní Z., která nepracuje a stará se o jejich tři malé děti, dává na domácnost čím dál tím méně peněz. Paní Z. musí dělat vše v domácnosti sama, nemá peníze na provoz úplně obyčejných věcí jako je například pračka. Tu manžel prodal se slovy: Valcha je levnější.

Paní Z. vaří pro sebe a své děti z věcí, které musí pěstovat na zahradě, nebo nakupovat za minimum peněz. Pan T. nikdy doma nejí. Když paní Z. žádá o více peněz, třeba na nové oblečení pro děti, její manžel jí nadává, že je neschopná hospodyně a někdy ji i bije. Paní Z. nechce manžela opustit, protože ho jejich děti mají rády.“

V praxi bývá pravidlem, že se ve většině případů setkáváme se souběhem několika těchto forem najednou. Nejčastěji se však jedná o kombinaci násilí fyzického a psychického. Dle mého názoru je pro oběť domácího násilí více zničující násilí psychické a sociální, neboť rány se na těle zhojí poměrně rychle, ale na duši zanechávají stopy několik let a nemusí se nikdy zhojit.

Dále je také nezbytně nutné zdůraznit, že při prokazování jakékoliv formy násilí, hraje důležitou roli výpověď oběti. Pro tu však může být velice obtížné a traumatizující o těchto záležitostech hovořit, proto je identifikace těchto forem násilí ve vztahu značně problematická. U fyzického násilí se naopak tento problém prakticky nevyskytuje, protože při fyzickém útoku zpravidla vznikají viditelná poranění, která mohou být dokonce zaznamenána v lékařské dokumentaci, pokud oběť vyhledá lékařské ošetření.

3.3 Příčiny domácího násilí

O příčinách domácího násilí existuje hned několik teorií. Jedna z nich se zabývá jednotlivými faktory, které souvisejí s vnitřní psychikou partnerů, se specifickými rysy osobností či psychopatologií osobností. Tato samostatná teorie se soustřeďuje na poznání psychiky,

individuality osobnosti a psychopatologii jak oběti, tak i násilníka. Avšak dosud nebyly nalezeny žádné signály, které by zcela jasně odůvodnily páchané násilí na obětech domácího násilí.

„Za nejčastější příčinu domácího násilí je považováno povahové založení násilníka. Dalšími důvody může být alkoholické opojení, psychická porucha nebo domácí neshody.“⁸

Jiná teorie sleduje sociálně - psychologické faktory kterými jsou zážitky z dětství, které přecházejí v mezigenerační přenos intimního násilí. Současné výzkumy naznačují, že k opakovanému soužití s násilnou partnerkou dochází spíše u mužů. Ženy, pokud se setkají s násilím ve vztahu, se dalšímu podobnému vztahu vyhýbají. Sociálně-psychologické teorie zkoumají psychologické charakteristiky osobnosti spolu se sociálními proměnnými. Patří sem již zmíněná teorie o mezigeneračním přenosu násilí. Tento jev se potvrzuje spíše u mužů jako pachatelů než u žen jako obětí násilí.

Teorie sociálně-kulturních faktorů označuje příčinu domácího násilí v sociálně strukturované nerovnoprávnosti, která ovlivňuje vzájemné rodinné vztahy. Tato teorie vysvětluje výskyt domácího násilí právě díky této sociálně strukturované nerovnoprávnosti v rodinných vztazích.

Ve feministickém pohledu je násilí vnímáno jako prostředek k uplatnění moci a kontroly nad ženou. Nejde o manželský konflikt, ale o dlouhodobé násilí vůči ženám. Feministické teorie podává rovněž sociálně-kulturní výklad týrání žen. Jde o snahu kontrolovat, s kým se žena stýká, co může dělat apod.

„Feministická kriminologie rozlišuje jednak násilí intimní (mezi partnery), jednak násilí v širším slova smyslu (v rodině). Domácí násilí je jev sui generis charakterizovaný tím, že se odehrává mezi současnými nebo bývalými partnery, v intimním vztahu a v soukromí rodiny. Oběť je izolována od pomoci zvenčí. Domácí násilí má vlastní dynamiku, tzv. spirálu násilí, kdy se období násilí střídají s obdobími klidu a odpuštění. Nebývá afektivní, ale promyšlené, nelze však ani vyloučit situační faktory jako jsou např. nezaměstnanost a bída. Alkohol je spíše katalyzátorem, nikoliv příčinou. (...)

Obecně autoři míní, že k domácímu násilí vede vztahová nespokojenost, negativní hodnocení partnerova/partnerčina chování, nevyrovnané mocenské rozložení sil, konfliktní životní styl s častými rozepřemi a útoky vedoucími ke snižování sebeúcty. Čím nižší je sebedůvěra partnera, čím vyšší je pravděpodobnost agresivní reakce. Tu může vyprovokovat i mírné jednání druhé strany, zvláště půjde-li o otázky peněz či sexu.“⁹

Ani samotné určení příčin domácího násilí není jednoduché, neboť neexistuje jednotný názor. Je tedy nezbytné se zabývat všemi dosud známými teoriemi o příčinách vzniku, aby se dalo tomuto násilnému jednání předcházet.

3.4 Mýtus o domácím násilí

O domácím násilí existuje nespočetné množství předsudků a mýtů, které nám přijdou v hod právě ve chvíli, kdy si přiznat závažnost tohoto společenského problému. Uveďme si pro ilustraci pár z těch, které jsou nejčastější a nejvíce rozšířené.

Každý z nás, tedy i žena se může stát obětí fyzického útoku kdekoliv. Takovým místem může být například ulice, park, v zaměstnání anebo i doma. Ano souhlasím s tím, že žena se může setkat s násilím všude, ale větší část násilných činů spáchaných právě na ženách se uskutečnila u nich doma. Právě tam, na tom místě, kde většina z nás hledá pocit bezpečí a jistoty. Díky této skutečnosti, místu s nejčtetnějším výskytem případů násilí na ženách, byl právě domov nazván tím „nejnebezpečnějším místem“.

Domněnka, že k násilí mezi dvěma partnery dochází pouze u nižších společenských vrstev, je mylná. Ke zmiňovanému partnerskému násilí dochází bez závislosti na národnosti, barvy pleti, kultuře, náboženskému vyznání, společenskému či finančnímu postavení. Agresorem může být jak jedinec bez zaměstnání s nízkým vzděláním, ale také i zaměstnaný a vzdělaný muž.

---

⁸ VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M. a kol. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha : proFem, o.p.s., 2004, s. 12. ISBN 80-239-2106-1.

⁹ VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M. a kol. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha : proFem, o.p.s., 2004, s. 57. ISBN 80-239-2106-1.

Taktéž představa, že násilí se dopouštějí jen psychopati a osoby se sadistickými sklony a že „normální muž“, by se tak přece nechoval, není tak úplně správná. Ano, s poruchami osobnosti u násilníků se můžeme setkat, ale stejně tak v praxi nacházíme případy, kdy násilník na veřejnosti vystupuje jako vzorný a milující muž a na druhou stranu v soukromí svou manželku bije a trestá.

Mnohdy se setkávám s názorem, že za partnerovo násilné chování může nadměrná konzumace alkoholu a nervové vypětí. Já tvrdím, že tomu tak není. Vždyť stres, deprese nebo nervové a citové vypětí nemůže být hlavním důvodem k tomu, abychom užívali násilí proti našim nejbližším. Stejně tomu tak ani alkohol nemůže být příčinou násilí, může se však jednat o spouštěč takového jednání. Většina násilníků, kteří mají problémy s nadměrnou konzumací alkoholu a kteří se dopouštějí násilí na svých partnerkách, jej využívají jako svou omluvu pro neomluvitelné jednání.

Věta typu: „Vždyť ji takový život nevádí, jinak by ho už dávno opustila“ není také pravdivý. Vždyť ono důležité životní rozhodnutí odejít ze svého domova, od svých známých, mnohdy od své rodiny, změnit zaměstnání, není tak jednoduché jak se nám zdá. Nermalou roli zde také hraje strach z odchodu od svého partnera, z jeho pronásledování a následné pomsty. Jako dalším rozhodujícím faktorem může být i finanční stránka. Žena, jako samotná živitelka nemusí být schopna se sama bez cizí pomoci uživit a postarat se o své děti. Pokud toto nedokáže, k takovému kroku se nikdy neodhodlá a raději v této nelehké situaci zůstává dál.

„Muži jsou ze strany žen vyprovokováni a trest si právem zaslouží.“ Vždyť je to absurdní, abychom sami brali právo do svých rukou a trestali. Nedokážu si představit, co by musela moje žena udělat, abych ji takto trestal? Nic, nic na světě nás neopravňuje k tomu, abychom takto jednali se ženami. Násilník na svou omluvu svaluje vinu na ženu, že jej k takovému činu vyprovokovala a trest si zaslouží. Vždyť fyzické ani psychické týrání nelze ničím omluvit.

Dokonce tvrzení, že muž má svaté právo svou ženu bít, je zcela nesprávné. Tento „názor“ je mezi společnostmi dosti rozšířený a stále mnoho lidí tomu věří. Takovéto přesvědčení může být zapříčiněno i náboženským vyznáním, které takové chování a nakládání se ženou dovoluje.

Poslední uváděné tvrzení, že násilí mezi partnery je jejich soukromá věc a že nikdo jiný do toho nemá co mluvit, není tak úplně pravda. Ano, soukromí je velmi důležitá a choulostivá věc, do které však jakýkoliv druh násilí přeci nepatří. Silnou stránkou partnerského násilí je jeho latentnost, která jej drží pod pokličkou soukromí. Pokud bude naše společnost k těmto věcem nevšímavá, nikdy se nám nepodaří proti ní vyhrát. Je to jeden z možných postupů, jak s tímto násilím bojovat. Vytáhnout jej z hloubky soukromí na povrch veřejného mínění a vědomí a začít tento problém řešit.

Jak již bylo řečeno, domácí násilí se od ostatních forem násilí liší zejména tím, že se odehrává v soukromí, jedná se o násilí ve vztahu sobě blízkých osob (manžel – manželka, druh – družka, rodiče – děti anebo rodiče a prarodiče) a vzniká tak závislost oběti na jeho pachateli. Taktéž nelze od sebe oddělovat jednotlivé útoky, ale je nutné je vidět a potlačovat v celé jejich šířce od fyzického a psychického násilí až po ekonomické či citové ponižování a vydírání. Tato identifikace domácího násilí je velmi obtížná, a proto k rozpoznání domácího násilí by nám mělo sloužit rozpoznání jednotlivých znaků domácího násilí. Dle mého názoru bude na místě vždy lepší celou situaci přecenit, než podcenit, neboť vše může skončit tragicky, což není ničím výjimečné.

Co bývá příčinou vzniku domácího násilí nelze jednoznačně určit. Vždy se bude jednat o souhrn několika faktorů, které souvisejí jak s obětí, tak zároveň i s pachatelem násilí. Každý z nás máme předpoklad k tomu, že se můžeme právě my stát obětí domácího násilí. Postačí jakýkoliv „spouštěč“ jako je například alkohol, nevěra, ztráta zaměstnání či stres obecně spustí lavinu násilí a útoků vůči své nejbližší osobě, která se stane jeho obětí.

4 ÚČASTNÍCI DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Z uvedených informací o domácím násilí je nám jasné, že partnerské násilí je páchané v tom nejužším středu soukromí a nebude zrovna jednoduché jej rozpoznat a odhalit. Tedy fakt, že jde o násilí, které existuje mezi blízkými osobami, že se odehrává v jejich soukromí a že může mít nespočet různých podob, jsou natolik stěžejní, díky kterým se o většině případů ani nemusí nikdo dozvědět a tím pádem ani neposkytnout oběti násilí tak potřebnou pomoc. Jedním ze znaků domácího násilí je eskalace, tudíž může celá situace skončit i tragicky. Jednotlivými účastníky domácího násilí je tedy jeho agresor a jeho oběť.

Naskytuje se nám otázka, jací jsou pachatelé a oběti domácího násilí. Je nesnadné na tuto otázku jednoznačně odpovědět. Můžeme pouze usuzovat z výpovědí obětí domácího násilí, kteří s agresory žijí nebo žily anebo z informací z pomáhajících organizací o chování násilných mužů či z poznatků od pracovníků odboru sociálně právní ochrany dětí a dalších institucí, které se tímto společenským problémem zabývají. Již dávno jsou překonány všechny mýty o tom, že domácí násilí se odehrává pouze v rodinách sociálně slabých a disfunkčních, například v rodinách alkoholiků. Dnes již vím, že domácí násilí se může odehrávat ve všech socioekonomických vrstvách populace a to bez rozdílu.

Jak tedy můžeme popsat osobnost agresora a oběti domácího násilí. Pojem osobnost nám vypovídá o celkovém duševním životě jedince. Tato osobnost je velmi proměnlivá a mnohotvárná. V každém okamžiku se neustále mění a vyvíjí. Pod pojmem osobnost můžeme rozumět souhrn individuálního celku chování, prožívání a zároveň jedinečné uspořádání psychických stavů, procesů a vlastností tohoto jedince. Jedná se tedy o celostní povahu vnitřního duševního dění jedince, který je ve své podstatě jedinečný a neopakovatelný.

4.1 Agresor domácího násilí

Jak vlastně vypadá agresor domácího násilí nám pomáhá objasnit jednak samotná výpověď oběti domácího násilí, jednotlivé studie organizací a institucí, které se podílejí na řešení zvládnutí této situace, ze závěrů výzkumů a terapeutických programů a v neposlední řadě i z informací, které nám poskytne sám násilník (tyto nemusí být vždy pravdivé).

Pachatele domácího násilí můžeme rozdělit do dvou skupin a to na:

- „sociálně problémové, kteří páchají násilí jak na veřejnosti, tak doma, a mají záznamy v rejstříku trestů,
- násilníky „dvojí tváře“. Jde o muže, kteří si vytvořili vlastní obraz dokonalého muže, silného, úspěšného, konkurenceschopného, který dokáže finančně zabezpečit rodinu. Protože nesplňuje všechna tato kritéria, propadá frustraci a nespokojenosti se sebou samým, která se demonstruje cíleným násilím proti členům rodiny (partnerkám)“.¹⁰

Tedy do této první skupiny lze zařadit všechny pachatele násilných trestných činů bez sebevětšího rozdílu.

Do druhé skupiny je selekce agresorů již složitější a rozsáhlá. Tyto osoby mají dvě opačné strany své osobnosti, vedou dvojí život. Jednu tvář nastavují zraku veřejnosti a druhou svému soukromí. Jedná se o pachatele s nízkou sebeúctou, ale na druhou stranu s nadměrnou sebedůvěrou. Taktéž jsou přesvědčeni o nadřazenosti rolí muže nad ženou, jejich nadvlády. Přenášejí vinu za své skutky na někoho jiného. Své chování také v mnoha případech omlouvají nadměrnou konzumací alkoholu či drog, které u nich odstranily kontrolní mechanismy jejich chování.

Obecně pachatelé domácího násilí se vyznačují především tyranizujícím chováním vůči svým partnerkám. Jejich povahové rysy jsou přibližně stejné jako povahové rysy osob s poruchami osobnosti. Hlavními znaky může být například egocentrismus, despotismus, impulsivnost, žárlivost, proradnost, opovrhují slabými, mají schopnost dokonalé ovladatelnosti druhých a taktéž mají snahu se nadřazovat nad ostatními. Na druhou stranu jim chybí například empatie, tolerance, pochopení druhých, podřízenost k pravidlům a zákonům.

Rozdělení agresorů domácího násilí od ostatních pachatelů násilných trestných činů existuje několik. Můžeme si ukázat podrobnější rozdělení na

- „čistého domácího agresora (muž dvojí tváře),

---

¹⁰ VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M. a kol. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha : proFem, o.p.s., 2004, s. 60. ISBN 80-239-2106-1.

- *generalistu (násilník doma i na veřejnosti),*
- *situačního domácího agresora (např. nevěra, nezaměstnanost),*
- *pachatele domácího násilí závislého na drogách nebo alkoholu,*
- *spíše výjimkou jsou sadističtí pachatelé“¹¹*

KAZUISTIKA

„Pracuje jako chirurg, ale nechtěla jsem Vám to říkat, paní doktorko, protože vím, že před nedávnem operoval Vaší babičce srdce. Byla jsem u toho, když jste manželovi telefonovala, byla to velmi těžká operace, a on z ní byl velmi nervózní, ale nebojte se, v práci on nikdy nepoje a všichni o něm říkají, že má zlaté ruce... Nikdy mi nikdo nevěřil, když jsem vyprávěl, co se u nás doma děje, a děti říkají, že je to moje vina, že se nediví, že ho provokuji. I máma říká, že ho provokuji, že mu nedávám to, co chlap potřebuje.... A mám moc pisklavý hlas.... A moc mluvím, ... Ale co ženská? To, co potřebuje ženská, na to tady nikdo nehledí....“

Vzhledem k absenci statistik, které by jednoznačně dokazovaly četnost výskytu jednotlivých druhů agresorů mi nezbývá, než na tuto otázku si odpovědět sám z vlastní zkušenosti. Na prvním místě se s největší pravděpodobností umístí domácí agresor závislý na drogách a na alkoholu. Taktéž jsem se však setkal s případem násilníka dvojí tváře, kteří budou asi dominovat druhé příčce.

V obecné rovině platí, že domácí násilí, které je páchané na členech rodiny patří do skupiny nejzávažnějších druhů kriminální činnosti.

4.2 Oběť domácího násilí

Stejně jako neexistuje ucelený profil osobnosti pachatele domácího násilí, tak ani neexistuje jednotný profil osobnosti oběti.

---

¹¹ VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M. a kol. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen.* Praha : proFem, o.p.s., 2004, s. 62. ISBN 80-239-2106-1.

Podle Střílkové (2009) lze typologii obětí domácího násilí rozdělit podle:

- chování, které může pachatele provokovat, či samo o sobě útočit,
- podle věku do kategorií na děti, mladé lidi, dospělé a staré lidi,
- podle pohlaví a to na ženy a muže,
- podle vztahu mezi obětí a pachatelem, kdy se jedná o osoby blízké, známé a cizí,
- a podle životního stylu obětí, který může sebou přinášet různá rizika.

Dalším rozdělením může být podle:

- zažitého trestného činu, který je totožný s členěním deliktů používaných v kriminologii,
- reakcí na trestný čin, která může být jak aktivní, pasivní či panická,
- vzájemného působení mezi obětí a jeho pachatelem.

Podle vzájemného působení mezi obětí a pachatelem, rozlišuje základní typy obětí:

- zúčastňující se oběť, kde předpokladem je fakt, že pachatel a oběť se znají, což ovlivňuje motivaci pachatele
- nezúčastňující se oběť, kde k vzájemné interakci mezi obětí a pachatelem nedochází, oběť ohrožení nevnímá,
- provokující oběť, která vyvolává u pachatele násilí,
- latentní oběť, která zůstává skryta ve svém soukromí před zraky svědků,
- nepravá oběť je člověk, který byl v nesprávnou dobu na nesprávném místě.

Z uvedených skutečností jednoznačně vyplývá, že obětí domácího násilí se může stát tedy kdokoliv z nás a nehraje zde roli žádné postavení ve společnosti, naše vzdělání nebo finanční či sociální postavení. Nic z toho, nás nemůže uchránit před bitím, ponižováním, týráním a zesměšňováním ze strany tyрана, který na nás čeká u nás doma za zavřenými dveřmi našeho soukromí.

KAZUISTIKA

„...dneska jsi byla celkem hodná, chovala jsi se poměrně slušně.... správné ženě končí svoboda okamžikem, kdy se provdá, v ten moment musí na kamarádky zapomenout...chlapek

nebude hlídat dítě, jako nějaká trapná baba... protože večere nestála za nic, žádné peníze pro malou ti nedá, ale uvidíme, jak se vytáhneš v posteli....“

Jak uvádí Hirigoyen ⁽¹²⁾ je obvyklé, že lidé se milně domnívají, že oběti se již člověk narodí, je předurčen se jí stát díky svým nedostatkům, slabinám a chybám v životě.

Domnívám se, že je tomu právě naopak. Oběť nic nepostrádá, ba naopak, násilník si chce něco od své oběti přivlastnit. Můžeme souhlasit s tím, že oběť je svědomitá osoba s přirozeným sklonem k sebeobviňování. Trpí skrytým pocitem méněcennosti, taktéž ideální oběti se může člověk stát s nedostatkem sebedůvěry a naopak s přebytkem naivity a důvěřivosti.

Další zvláštností je ojedinělé a možná také i složité chování oběti k pachateli domácího násilí, které se tak liší od běžných obětí násilných trestných činů. Sama oběť si nic jiného nepřeje, než aby její ubližování a ponižování skončilo, ale zároveň nechce ztratit svého partnera, který je tímto agresorem a chce pokračovat v jejich vztahu, ale již bez násilí. Oběť se domnívá, že může dojít ke změně v chování k lepšímu. Takovéto chování oběti (víra v nápravu partnera) může také pramenit z opakujícího se vzorce chování, které je přeneseno z jejího dětství.

Na druhou stranu pro pachatele násilí je typické, že po prvních útocích dochází zpravidla k usmiřování, slibování a omlouvání se za své chování. Pokud oběť uvěří těmto slibům a přistoupí na pokračování tohoto vztahu, odstartuje tak lavinu dalšího a mnohem silnějšího násilí a týrání, než bylo na počátku.

Rozhodnutí oběti o opuštění násilnického partnera může být do jisté míry ovlivněno také vyhrožováním, zastrašováním, vydíráním a strachem o děti.

---

¹² HIRIGOYEN, M. *Psychické násilí v rodině a v zaměstnání*. Praha: Academia, nakladatelství věd ČR, 2002, s.150. ISBN 80-200-0994-9.

4.2.1 Syndrom týrané ženy

Při dlouhodobém týrání dochází k tzv. **syndromu týrané oběti**, který je charakteristický pro širokou paletu psychických a tělesných změn u oběti na prožívanou situaci. Typickým projevem je pocit bezmoci, dezorientace, citová frustrace, snížené sebevědomí a sebeobviňování. Z neurotických projevů se patří poruchy spánku, deprese, sebevražedné sklony, omlouvání násilí, strach. Můžeme sem zařadit i psychosomatické problémy jako například znovuprožívání traumatu, naučená bezmocnost, stažení se od okolí, poruchy příjmu potravy, žaludeční vředy, migrény, urologické obtíže, nechut' k jídlu a další, které jsou následkem zkušenosti s opakovanými násilnými útoky a to zejména rozporuplného a neustále se měnícího chování pachatele a na druhou stranu nemožnost oběti přímo zasáhnout do svého budoucího života. Termín **syndrom týrané ženy** byl vytvořen psycholožkou Lenore Walkerovou a to s jediným cílem, pokud možno přesně pojmenovat širokou škálu psychických symptomů a vzorců chování, které jsou důsledkem dlouhodobého partnerského násilí.

Někteří autoři spojují tento termín syndrom týrané ženy s podkategorií medicínsky uznávanou posttraumatickou stresovou poruchou. Tato vzájemná podobnost je vysvětlována na shodě mezi oběťmi partnerského násilí a vykazovanými symptomy u osob, které prožily traumatizující událost jako je např. válečné mučení atd.

Pro rozvoj uváděného syndromu týrané ženy by mělo dojít k zopakování násilí, aby se dostavily symptomy. Jsou vymezeny tyto základní charakteristiky syndromu:

- v prvním případě oběť, tedy žena, vztahuje vinu na sebe a je o tom přesvědčená
- v druhém případě si žena nepřipouští jinou možnost než tu, že za vše je odpovědná ona sama a nikdo jiný
- žena se obává o svůj život a o život svých dětí
- v posledním případě je žena přesvědčená, že násilník je všudypřítomný a vševědoucí

Podle Střílkové (2009) můžeme tyto příznaky rozdělit do několika skupin:

- naučená bezmocnost - v této kategorii příznaků není žena schopna rozpoznat skutečnost, zda vše, co se okolo ní děje, je správné a racionální. Vše je doprovázeno zmarem, nejistotou, nerozhodností, beznadějí a ztrátou vlastní sebehodnoty.

- sebezničující reakce, které se vyskytují u dlouhotrvajícího partnerského násilí obsahujícího snahu o popírání agresorovy viny. Zdánlivou příčinu násilí přisuzuje alkoholu, stresu či ztrátě zaměstnání. Žena má tendenci zlehčovat, minimalizovat a bagatelizovat svojí situaci a případné následky. Taktéž může popírat samotnou podstatu týrání. V těchto případech se může dopouštět i nepravdy. V neposlední řadě sem patří i odmítání pomoci. Žena je přesvědčená o nezdaru poskytnuté pomoci a v mnoha případech se navrácí zpět ke svému trýzniteli.
- příznaky posttraumatické stresové poruchy jsou dány nepřírozeností reakce týrané ženy na silné negativní emoce. Tyto ženy mají snahu před touto situací utíkat pryč, nechtějí ji řešit, ale schovat se před ní. Příznaky jsou patrné při jednání týrané ženy se silnou autoritou. V těchto případech jsou ženy velmi až přehršle vstřícné a laskavé. Za každou cenu se snaží těmto požadavkům vyhovět.

Můžeme si povšimnout, že žena jako oběť domácího násilí prochází také svým vývojem a ne vždy zůstává pasivní. Podle Marvánové-Vargové a spol. (2008) oběť prochází čtyřmi fázemi vývoje při pokusu ukončit násilí.

V první fázi **popření** si oběť nepřipouští žádné násilí, dochází k nalézání důvodů proč tomu tak není, chování násilníka je ze strany žena omlouváno a vše je dílem náhody, která se nebude již opakovat.

Ve druhé fázi **viny** si oběť již přiznává, že „něco“ není v pořádku, že existuje „nějaký“ problém, ale vinu připisuje sama sobě a domnívá se, že za vše může ona.

Třetí fáze **získání náhledů** je typické pro uvědomování si chyby na partnerovi, již nevidí chybu sama na sobě, avšak stále nechce vztah ukončit.

Poslední fáze **odpovědnosti** přináší do vztahu snahu oběti ukončit společný život s násilnickým partnerem a přinést začátek nového života bez násilí.

Páchané násilí na ženách se od ostatního domácího násilí liší tím, že jde ze strany muže jako agresora o mnohonásobně vyšší sílu a zastrašování, které je ze strany společnosti do určité míry tolerováno, neboť obětí jsou právě ženy. Snad je to dáno i tím, že muži byla odjakživa přisuzována vedoucí role v rodině a tím i větší možnosti a rozhodovací pravomoc.

KAZUISTIKA

„Jako jeden z mnoha je i příběh Tomáše, který přišel jako absolvent vysoké školy do poradny Bílého kruhu bezpečí, o.s. vyhledat pomoc. V dětství a v dospívání byl konfrontován s násilím, jehož pachatelem byl invalidní otec. Matku neustále šikanoval, omezoval, ponižoval a posléze i bil. V rodině vyrůstali dva bratři, kterým matka věnovala veškerou péči a lásku. V neurovnaném prostředí je dokázala provést základní a střední školou tak, že mohli pokračovat v dalším studiu. Žili v poměrně skromných poměrech, protože otec přispíval na domácnost nepravidelně. I po této stránce matku vykořisťoval a trestal. Kdykoliv se pokusila situaci řešit, např. podáním žádosti o rozvod, své násilí tak vystupňoval, že matka svou žádost raději vzala zpět. Násilí skrývala i v zaměstnání, protože měla dobrou práci, kterou milovala. Synové nejdříve s matkou soucítili, v době dospívání se ji snažili bránit, ale zbytečně. Poté postupně odešli studovat do jiného města a dokonce se na matku zlobil, že neodejde také. Dnes se k matce vracejí na návštěvu a chtějí ji podpořit v odpoutání se od tyranu. Matka však na jedné straně rezignovala a na druhé se bojí, že ji nikdo nebude věřit, co se doma dělo. Bojí se, že ji všichni dosoudí, že chce „na stará kolena“ opustit invalidu. Oba bratři mají výrazné potíže v navazování kontaktu a udržení vztahu se ženami. Starší z nich je dokonce v péči psychiatra pro trvající psychosomatické potíže a suicidální sklony.

Oběť, která se rozhodla vyhledat pomoc, bývá zpravidla pod silným psychickým tlakem a postrádá sebedůvěru sama v sebe, že celou situaci dokáže zvládnout. Stydí se přiznat svému okolí, že se stala obětí násilí, že s ním nedokázala úspěšně bojovat. Má strach z toho, že by jí veřejnost dávala vinu za to, že nedokázala vytvořit domácí pohodu, že agresora svých chování provokovala a nebyla schopna před násilím ochránit své děti. Typickým jevem pro oběti domácího násilí je také sklon k zlehčování situace a také vzniklých následků násilí.

Partnerské násilí se odehrává v soukromí a není lehké ho odhalit. Jednotlivými aktéry domácího násilí je pachatel (násilník) a jeho oběť (ohrožená osoba). Velmi podstatný faktor pro identifikaci domácího násilí je neměnná role, neboť ve svém životě jsem se setkal z mnoha případů, kdy partnerské násilí bylo na denním pořádku a přeci se nejednalo o domácí násilí (Italská manželství – temperament).

Pachatele domácího násilí jsme rozdělili na dva typy a to na pachatele všech násilných trestných činů, včetně domácího násilí a pachatele, kteří vedou život dvojí tváře - Jackyl a Hyde. V obecné rovině můžeme říci, že se především jedná o násilníky, kteří představují

tyranizující chování vůči svým partnerkám. Tak jak pachatel domácího násilí musí splňovat určité požadavky, tak na druhou stranu obětí domácího násilí se může stát kdokoliv z nás.

K odhalení pachatele domácího násilí můžeme přispět i my všichni svou všímavostí, nasloucháním druhých a podáním pomocné ruky v případě náznaku potřeby.

Dle mého názoru neexistuje žádný osvědčený recept, jak odhalit pachatele domácího násilí a efektivně pomoci jeho oběti. Jako přínos vidím ve zlepšení legislativy práva, zejména zákona o domácím násilí, institutu vykázaní, či zrušení podmínky souhlasu oběti k trestnímu stíhání pachatele u vybraných trestných činů.

5 LEGISLATIVNÍ RÁMEC PRÁVNÍ ÚPRAVY

Bez vhodného legislativního rámce není nikdy možné účinně řešit problém domácího násilí. Současná stávající právní úprava v našem státě je další krok k účinnému boji proti domácímu násilí. Ještě donedávna neexistoval trestný čin, který by jako jediná skutková podstata tohoto činu zahrnul téměř veškeré druhy násilí, které je pácháno v partnerském vztahu. Ještě před pár lety bylo takové jednání posuzováno jako přestupky proti občanskému soužití a trestné činy proti životu a zdraví, trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti. Tento obrovský krok v legislativní úpravě našeho trestního práva byl zásadní a zcela nepochybně i potřebný.

Násilí v rodině bylo odjakživa označováno za negativní jev. Ještě před zmíněnou právní úpravou bylo takovéto násilí postihováno v rámci přestupkového anebo trestního řízení. Efektivnost právních úkonů však byla oslabována některými procesními obtížemi. Jednou z nich je u přestupkového řízení podání návrhu na projednání věci, bez kterého správní orgán věc odloží, aniž by věc projednal a u trestního řízení tzv. souhlas poškozeného. Tento souhlas poškozeného totiž podmiňuje trestní stíhání obviněného a tak i úspěšnost celého trestního řízení, které je díky nedání souhlasu k trestnímu stíhání odloženo.

Dalším výrazným nedostatkem je, že ustanovení trestního práva řeší stíhání pachatele a nikoliv ochranu oběti. Přitom zájem rodiny by však měl převažovat nad zájmem potrestat pachatele. Z praxe však nejednoznačně vyplývá, že oběti, zejména u lehčích forem násilí, dávají přednost poskytnuté pomoci před vyslovením trestu. Jejich přáním bývá tyto problémy řešit, ale ne vždy za pomoci trestního práva. Oni nechtějí, aby jejich násilnický partner byl dodán do vězení, oni chtějí, aby jeho násilnické útoky přestaly. Je tedy potřeba působit spíše ve prospěch potencionálních obětí a snažit se o jejich ochranu před případy vzrůstajícího se násilí, což vede k novým metodám, které by měly být používány na ochranu obětí domácího násilí.

5.1 Geneze právní úpravy domácího násilí

- jaká byla situace před rokem 1989

Za minulého režimu byla za dob Československa problematika domácího násilí ze strany státních orgánů zcela popřena. Domácí násilí v podstatě ani nebylo. Nemůžeme tudíž ani hovořit o pomoci obětem domácího násilí, které neexistovaly. Tato situace byla alarmující,

nicméně vycházela z postoje státu, který byl dán především komunistickou ideologií, díky níž státní a justiční orgány popíraly vše, co se vymykal „normálu“. Vždyť rodina byla předkládána jako základ naší společnosti a byla natolik tímto idealizovaná, že jakékoliv připuštění tohoto „problému“ by bylo zcela nemožné.

- **situace po roce 1989**

Na začátku 90. let se nedá mluvit o převratných změnách v postoji k problematice domácího násilí. Situace u nás byla stejná, jako před rokem 1989. Možnosti, jak jej úspěšně řešit, byly velmi malé. S nadsázkou mohu říci, že úspěšnost byla nulová. Násilí mezi partnery bylo posuzováno pouze jako naplnění některých jednotlivých přestupků či existujících trestných činů, které ovšem nemohly obsáhnout všechny formy domácího násilí. Jistou pomoc obětem takového násilí poskytovalo rodinné a občanské právo formou civilního soudního řízení. Nezanedbatelný podíl pomoci začaly poskytovat nevládní neziskové organizace, které si uvědomily závažnost situace a které se ji odhodlaly nějakým způsobem řešit.

- **situace po 1. 6. 2004**

První pozitivní změnu v naší právní legislativě práva přinesla novela č. 91/2004 Sb., účinnost od 1. 6. 2004, která do zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, zakotvila skutkovou podstatu trestného činu „týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě“ dle ust. § 215a TZ. Přijetí takového ustanovení znamenalo první krok k řešení domácího násilí jako specifického společenského problému. Zavedením tohoto nového tr. činu byly postihovány jeho pachatelé za své činy, ale nebyly tím řešeny příčiny vzniku takového jednání. Preventivní činnost nebyla stále nijak řešena.

To se však z hlediska funkce trestního práva nedalo snad ani očekávat, vždyť trestní právo není nástrojem, který by měl problém konstruktivně řešit, ale naopak jeho funkce spočívá v ochraně obětí, represi a regulaci nezákonného jednání. Tímto lze tedy říci, že vytvořením nové skutkové podstaty trestného činu týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě, splnilo trestní právo svůj úkol. Další možné prostředky ke zlepšení situace byly v kompetenci jiných právních odvětví.

- **situace po 1. 1. 2007**

V podstatě zásadní krok z hlediska ochrany obětí domácího násilí přinesl až zákon o domácím násilí, který uvádí v život nový institut vykazování a intervenčních center. Jedná se o

zákon č. 135/2006Sb., který představuje preventivní přístup k řešení domácího násilí a podle zahraničních zkušeností zakotvuje do českého právního řádu zatím nejlepší možné nástroje, které kdy byly v boji proti domácímu násilí využity a které efektivně chrání oběť.

Tento zákon má novou právní úpravu, kterou chrání ohroženou osobu a zamezuje tak dalšímu jednání násilné osoby díky možnosti jeho krátkodobého vykázení z místa, v němž spolu žijí. Násilná osoba se vykáže na přiměřenou dobu z obydlí, kdy se tak ohrožené osobě poskytne časový prostor na uspořádání svých osobních záležitostí. V tomto případě se také dají využít i další nástroje jako je např. podání návrhu na vydání předběžného opatření u soudu, návrh na rozvod, vyřešení společného bydlení a další. Na scénu mohou vstoupit i specializované pracoviště, které poskytují ohroženým osobám základní pomoc v oblasti pedagogicko-psychologické či sociálně-právní.

5.2 Pilíře právní úpravy

Celý systém intervence je tvořen třemi základními a vzájemně se prolínajícími pilíři. **Prvním pilířem** je policie, která je prvním a jediným zásahem státu do vztahu, ve kterém dochází k domácímu násilí mezi partery. Prioritou policie je ochránit ohroženou osobu před násilníkem za využití institutu vykázení této násilné osoby ze společně obývaného bytu nebo domu.

Druhý pilíř je ztělesňován intervenčními centry. Jedním z mnoha úkolů, jimiž se musí intervenční centra zabývat je i kontrola dodržování povinností uložených násilné osobě policií v rámci vykázení. Avšak nejdůležitější a tou hlavní úlohou je poskytování druhotné pomoci ohroženým osobám. Tato pomoc má zejména formu pedagogicko-psychologickou a sociálně-právní.

Třetí pilíř jsou občansko-právní soudy, které řeší žádosti o vydání předběžného opatření, kterým se prodlužuje doba vykázení násilné osoby.

Jak bylo již řečeno, celý tento systém je tvořen jednotlivými, ale což je velmi důležité, navzájem se prolínajícími a na sebe navazujícími pilíři. Pokud by nebyla mezi těmito celky vzájemná vazba, nemohl by celý systém fungovat. Taktéž velmi záleží na správném fungování těchto celků, neboť pokud by některá část selhala, opět by celek přestal správně fungovat. Jen díky vzájemné spolupráci a participaci, koordinaci může tento celek být naprosto funkční a společností přínosný v boji proti domácímu násilí.

5.3 Institut vykázání

Institut vykázání se skládá z několika kroků:

- **oprávnění příslušníka Policie ČR**

Ustanovení § 44 až 47 zákona č. 273/2008Sb., o Policii České republiky, poskytují policistům oprávnění rozhodnout o vykázání násilné osoby ze společně obývaného domu nebo bytu, jejího bezprostředního okolí a zakázat ji do něj vstoupit. Takto lze osobu vykázat i bez její přítomnosti. Na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předchozí útoky, nebo také z důvodu, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu a zdraví anebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn vykázat násilnou osobu z bytu nebo domu společně obývaného s ohroženou osobou a z jeho bezprostředního okolí.

Vykázaná osoba je povinna opustit neprodleně prostor, který byl vymezen ve vykázání. Musí se zdržet vstupu do tohoto prostoru a taktéž styku či navazování kontaktu s ohroženou osobou. Taktéž násilná osoba musí policistovi vydat všechny klíče od prostor, ze kterých byl vykázán. Vykázaná osoba si sebou může vzít věci, které nezbytně potřebuje k uspokojení svých hmotných potřeb nebo k plnění pracovních úkolů, jedná se např. o běžné hygienické potřeby, oděvní součásti, zdravotnické potřeby, finanční hotovost do 1.000,- Kč, své osobní doklady atd..

Při vykázání osoby je povinnost policie poskytnout informace o možnostech jejího ubytování. V praxi to znamená, že policista předá násilné osobě seznam všech ubytovacích zařízení včetně azylových domů v dané lokalitě, kde by se mohla ubytovat.

Při provádění úkonů v souvislosti s vykázáním policista zajistí přítomnost nezúčastněné osoby, což není zapotřebí v případě, hrozí-li nebezpečí z prodlení. Rozhodnutí o vykázání se vydává bez projednání věci a z úřední povinnosti, přičemž souhlas ohrožené osoby se nevyžaduje. Opis rozhodnutí o vykázání doručí policista do 24 hodin od jeho vydání příslušnému intervenčnímu centru, taktéž soudu, který je příslušný k rozhodnutí návrhu na vydání předběžného opatření a orgánu sociálně právní ochrany dětí, pokud ve společném obydlí s násilnou a ohroženou osobou, žije nezletilé dítě.

Vykázání trvá po dobu 10 dnů ode dne vydání rozhodnutí. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby. Podáním návrhu na vydání předběžného opatření může být lhůta prodloužena.

- **rozhodnutí soudu v občansko-soudním řízení**

Jak je uvedeno v předběžném opatření §76b občanského soudního řadu č. 99/1963 Sb.,⁽¹³⁾ že v případě vážného způsobu ohrožení života, zdraví, svobody nebo lidské důstojnosti navrhovatele, může předseda senátu předběžným opatřením uložit účastníkovi, aby byt nebo dům, včetně bezprostředního okolí, dočasně opustil a zdržel se jakéhokoliv kontaktu s navrhovatelem (ohroženou osobou).

Toto předběžné opatření může trvat jeden měsíc. Pokud tomuto předběžnému opatření předcházelo rozhodnutí Policie ČR (rozhodnutí o vykázání na dobu 10 dnů), začíná se lhůta počítat až dnem po uplynutí tohoto rozhodnutí. Je-li však návrh podán z důvodu prodloužení předběžného opatření, neskončí lhůta dříve, než soud o takovém prodloužení rozhodne. V případě, že řízení je zahájeno na návrh navrhovatele, může předseda senátu, toto předběžné opatření prodloužit až na jeden rok.

O návrhu na vydání předběžného opatření má soud rozhodovat bezodkladně a jeho podání je zdarma.

V návaznosti na občanský soudní řád došlo také k novelizaci trestního zákona č. 140/1961Sb., účinnost od 1.1.2010 a to v ustanovení § 337 odst. 1,2 trestního zákona⁽¹⁴⁾ se uvádí, že ten kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že se dopouští opakovaného nebo závažného jednání, aby zmařil vykázání, kterým mu bylo uloženo opuštění společného obydlí včetně bezprostředního okolí, bude potrestán odnětím svobody až na tři roky.

Novelizací zákona o sociálním zabezpečení a zákona o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, došlo ke vzniku intervenčních center. Jejich kompetence a koordinační úloha byla již popsána v předchozí kapitole.

---

¹³ Občanský soudní řád č. 99/1963Sb. ve znění pozdějších novel a doplňků

¹⁴ Trestní zákon č. 40/2009Sb. ve znění pozdějších novel a doplňků

Přijetí zákona na ochranu před domácím násilím vyvolalo rozporuplné reakce. Faktem však zůstává, že byl prosazen neziskovou nestátní organizací bez hlubší věcné diskuze s těmi, kterých se to nejvíce dotýká. Tento zákon byl předložen již jako kompletní, bez možnosti uplatnění věcných připomínek, což může mít v budoucnu za následek řadu potíží a problémů v uplatnění a fungování tohoto zákona. Vše ukáže až čas.....

Samozřejmě mi nezbyvá nic jiného, než jen souhlasit s argumentem, že bez legislativního rámce se nám nikdy nepodaří vyřešit problém domácího násilí. Jako zásadní a určitě potřebný byl krok v legislativní úpravě našeho trestního práva, zejména zákona o domácím násilí, institutu vykazání a samotného trestního zákona, neboť tak, jak se lidstvo samo vyvíjí, je zapotřebí i neustále novelizovat a upravovat všechny související zákony.

Vždyť jen zapátrejme v minulosti a není to tak dávno, co oběti domácího násilí neměly moc velkou šanci na to, aby byly ochráněny před pachateli či jim byla poskytnuta potřebná pomoc. Proto je nezbytné, aby byl neustálý tlak na vytvoření takových nástrojů, které by opravdu účinně chránily oběti domácího násilí a efektivně řešily její nelehkou situaci.

6 ÚKOL POLICIE PŘI POMOCI OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Úkolem policie v případech domácího násilí je nejen šetření v rámci přestupkového nebo trestního řízení, ale hlavně ochrana ohrožené osoby.

Policie je státní orgánem, který je povinen nepřetržitě, rychle, odborně a také bezúplatně poskytovat občanům služby při zajišťování jejich bezpečnosti. Policie je proto povinna poskytnout v rozsahu své působnosti a v souladu s zákonem poskytnout pomoc každému, kdo se na ní s takovou žádostí obrátí. Nejcitlivějším místem intervence policie v případech domácího násilí je střet mezi chráněnou domovní svobodou a ochranou života, zdraví a jiných práv a svobod oběti. Pozornost policistů v těchto případech musí být přednostně zaměřena na pomoc oběti a zastavení dalšího násilí. Při podobných zákrocích dosud panuje a stále přetrvává nejistota, jak situaci vyhodnotit, jak komunikovat se stranami incidentu, jak situaci na místě řešit, jaká opatření neprodleně přijmout, jak ochránit oběť, jak postupovat vůči pachateli, jak hodnotit situaci dětí v takových domácnostech.

Hlavním cílem intervence v případech domácího násilí je zastavit násilné incidenty vhodným zásahem z vnějšku. Při zákroku se policisté setkávají s různými podobami a s různým stupněm rozvoje domácího násilí. Tam, kde pachatel i oběť mají vůli k nápravě a chtějí věc řešit, je nutno situaci zadokumentovat, předat informace o místech pomoci a pachateli vysvětlit protiprávnost jeho jednání. Tam, kde udržení vztahu již nepřichází v úvahu, je prvořadým úkolem ochránit zdraví a život oběti.

Oznámení případu domácího násilí jsou policisté povinni vždy přijmout a provést příslušné služební úkony. Vzhledem ke specifitě každého případu nelze stanovit jednoznačný postup.

6.1 Postup policie při řešení případů domácího násilí

Domácí násilí je právem řazeno mezi zvláštní druhy násilí a to díky psychologickým okolnostem a jeho účastníkům, proti kterým je směřováno. Má také mnoho specifík, díky kterým nelze k němu přistupovat jako k jinému běžnému násilí. Násilná osoba a jeho oběť zůstávají i po zákroku policie ve své blízkosti, mohou mít více společného například děti, společné bydlení či majetek. Těmito prvky se stává domácí násilí pro policejní výkon dosti složitý problém.

Bez jakéhokoli zastírání mohou říci, že policejní výjezd na místa činu se znaky domácího násilí, není mezi řadou policistů oblíben. Jeho význam a náročnost jsou mnohdy podceňovány. Řešení těchto „problémů“ je pro policisty neskutečně a často stresující, neboť musí být připraveni na celou řadu úkolů, které je třeba v nejvyšší kvalitě provést, aby byli úspěšní. Nikdy není jasné, s čím se na místě činu mohou setkat. Může se jednat např. o ozbrojeného pachatele, kterého je nutné zadržet, poskytnout případnou první pomoc obětem násilí, zajistit lékařské ošetření, provést zajištění a ohledání místa činu, přijetí trestního oznámení a mnoho další až po nepolicejní práci, mezi kterou patří psychologická intervence ve smyslu zklidnění emocí, rozhovor s obětí či s dítětem, které bylo svědkem domácího násilí atd. Není se tedy čemu divit, že řešení domácího násilí představuje pro policejní výkon složitý problém. Právě proto je nezbytně nutné vypracování specifických postupů a kroků, které by vedly ke zvládnutí tohoto prosakujícího moderního fenoménu současné doby.

K domácímu násilí dochází obecně ve vztahu mezi mužem a ženou, kteří žijí ve společně obývaném bytě nebo domě, který může mít podobu manželství anebo obdobného vztahu, druh a družka. Policie na místě činu zasahuje zpravidla krátce po vyvrcholení situace. Její práce bývá často komplikována absencí svědků události a nedostatkem důkazů, což je dalším typickým problémem domácího násilí.

Určujícím znakem pro identifikaci domácího násilí je také jeho opakování a nárůst intenzity jednotlivých konfliktů. Pro policii je důležité, zda jsou tyto konflikty vyhodnoceny jako jeden celek anebo na druhé straně se jedná o jednotlivé samostatné skutky, které v konečné fázi nejsou posuzovány jako trestný čin. V druhém případě oběti nezbyvá nic jiného než čekat, až nastanou takové následky, které překročí hranici mezi morálkou a zákonem.

Při současném řešení je neskutečně obtížné postihnout specifika domácího násilí v celém jeho rozsahu. Znaky závažnosti a nebezpečnosti získávají tyto jednotlivé konflikty až teprve jako jeden celek se stupňující situací. Mnohdy se stává, že policie je opakovaně volána na stejné místo, kde mělo dojít k domácímu násilí, aniž by efektivně řešila její eliminaci do budoucna. Jednotlivé výjezdy policie tak vyznívají naprázdno, z čehož policisté bývají velmi často frustrováni, oběť má pocit beznaděje a pachatel beztrestnosti.

Dalším typickým znakem domácího násilí, je rozdílné chování obětí od ostatních obětí trestných činů, při jednání s policií. Jejich ochota spolupracovat s policií je nestálá. U policie hledají pomoc krátce po útoku násilníka. Během kontaktu a pobytu s násilníkem jsou

vystaveny psychickému nátlaku, kterému mohou podlehnout díky vyhrožování a tlaku, čímž dochází ke změně výpovědi anebo odmítnutí ve věci vypovídat. Typická je změna stanoviska ještě v průběhu vyšetřování. I když oběť ve své prvotní výpovědi dá souhlas k trestnímu stíhání (pokud je trestní stíhání podmíněno tímto souhlasem), v průběhu přípravného řízení svůj postoj změní, souhlas vezme zpět a dále odmítá s policií spolupracovat.

Při řešení incidentů v domácím násilí se Policie ČR řídí především trestním zákonem, zákonem o přestupcích a zákonem o policii. Zaměřuje se v něm především na dopadení pachatele a stíhání trestných činů, kdežto otázka jak účinně pomoci obětem domácího násilí stojí stranou.

Zákon na ochranu před domácím násilím přinesl do této oblasti pozitivní směr, který dal policii větší možnosti, jenž přispěl ke zlepšení spolupráce s dalšími složkami, které se spolu s policií podílejí na pomoci obětem domácího násilí. Hlavním úkolem je stanovení povinnosti chránit oběť domácího násilí před opakovanými útoky agresora. K tomu byla policie vybavena větší rozhodovací pravomocí. Taktéž za podstatné je nutné pokládat rozpracování interních aktů řízení a metodik pro stanovení vhodných postupů policistů při kontaktu s obětí domácího násilí v citlivých a náročných situacích.

Je tedy důležité přenést tento tlak přímo do změn uvnitř policie, kde již nyní vznikají místa specialistů na řešení domácího násilí. Taktéž v lokalitách, kde je registrován vyšší počet domácího násilí, jsou zřizována specializovaná policejní pracoviště, která úzce spolupracují se záchytnou sociální sítí pomoci obětem domácího násilí.

Policii tak můžeme chápat jako jeden obrovský komplex, který se snaží o řešení celého problému domácího násilí počínaje otázkou útočníka, oběti, ale i spolupráce s dalšími státními i nestátními subjekty, jejichž strategie práce je zaměřena na účinné řešení domácího násilí.

6.2 Postup policie ve specifických případech agresorů domácího násilí

Při řešení otázky domácího násilí se můžeme setkat s různými specifickými případy, kdy násilnou osobou může být například **osoba mladistvá**, případně **osoba mladší 15 let**. V případě, že tomu tak je a jsou dány podmínky pro vykazání této osoby, je tedy na místě, aby policie vyrozuměla orgán sociálně-právní ochrany dítěte příslušného městského úřadu,

který bude postupovat podle § 16 zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Je však nutné připomenout, že institut vykázání byl zaveden k preventivní ochraně ohrožených osob. V daném případě je důležité posoudit, zda je mladistvý, či osoba mladší 15 let, nebezpečná a hrozí tak opakovaný útok směřovaný vůči své oběti. Pokud lze mít za odůvodněné, že tato osoba se bude nadále dopouštět násilí vůči osobám žijící s ním ve společně obývaném bytě či domě, zejména pak v případě, že zákonní zástupci nejsou schopni takovému jednání zabránit, lze využít rozhodnutí o vykázání.

Je však nutno dodat, že policie rozhoduje o vykázání ve správním řízení a osoba mladistvá nebo mladší 15 let, nemá procesní způsobilost. Je zapotřebí této osobě nejdříve ustanovit opatrovníka, kterým nemůže být rodič jako zákonný zástupce, pokud se mladistvý dopouští jednání vykazující znaky domácího násilí právě vůči rodičům, neboť je zde kolize zájmů. Další otázkou je, kde by tato osoba mladistvá pobývala po dobu vykázání. V těchto případech je nezbytná spolupráce s orgány sociálně-právní ochrany dětí, které zajistí umístění mladistvého v diagnostickém ústavu.

Je tedy zřejmé, že i proti osobě mladistvé či mladší 15 let, lze úspěšně využít oprávnění o vykázání.

Na druhou stranu, jaký bude postup policie v případě, že ohroženou osobou bude **osoba stará anebo nemohoucí**, která je péčí závislá na pomoci násilné osoby. Proti této osobě bude policie postupovat při vykázání naprosto stejně jako kdyby vykazovala každou jinou osobu, která se dopustila domácího násilí. V takových případech policie, pokud není jiná osoba, která by se mohla o starou nebo nemohoucí osobu postarat, uvědomí příslušný odbor sociální péče. V případě, že ke skutku dojde v nočních hodinách či o víkendech, zajistí policie převoz osoby do zdravotnického zařízení a situace je následující den řešena ve spolupráci s odborem sociální péče.

V praxi se také můžeme setkat s případem, kdy násilnou osobou je **matka malého dítěte**, která má být ze společného obydlí vykázána. Je důležité, aby policisté podle konkrétní situace na místě činu zvážili, zda ponechají dítě v péči druhého z rodičů či jiného příbuzného, např. prarodičů. Není-li možné zajistit osobu, která by poskytla potřebnou péči dítěti, je nutné vyzoomět orgán sociálně-právní ochrany dětí, který si dítě převezme a dle individuálních potřeb a možností umístí např. do Klokánka.

6.3 Jednání policisty s obětí trestného činu domácího násilí

Pro úspěšné zvládnutí jak jednat s obětí trestného činu je důležité, aby policista věděl, co oběť po činu prožívá, čím si prochází a jak se v danou chvíli cítí. Měl by především respektovat její pocity a v žádném případě by je neměl zlehčovat nebo dokonce kritizovat, vždyť oběť může být i v šoku z prožité stresové situace.

Pocity oběti v sobě zahrnují zejména strach z pachatele, případnou bolest ze způsobeného zranění, nedůvěru sama v sebe, nejistotu z budoucnosti, navracení vzpomínek na právě prožitý otřesný čin, ale také zlost, podrážděnost a možná i lítost.

Mezi hlavní zásady komunikace policisty s obětí domácího násilí by měla patřit zejména:

Informovanost, při které jsou oběti poskytnuty informace o standardním postupu policie ve vyšetřování případu, ale například i to, kde oběť získá další potřebné informace a také možnost psychologické pomoci a podpory.

Důvěra a porozumění, kterou si oběť určitě zaslouží. Je nezbytné ji dát najevo, že má náš respekt a potřebný zájem.

Pocit bezpečí, který oběť bezesporu potřebuje, neboť bezprostředně po činu, pociťuje jen velký strach. Oběť očekává od zasahujících policistů pocit bezpečí, který byl narušen ze strany násilné osoby.

Empatie, která nám může na místě činu pomoci při „vcítění se“ do prožitků a pocitů oběti, zvolit vhodný způsob jednání.

Mezi další zásadu určitě patří i způsob vyjadřování, který by měl být jasný a stručný. Je vhodné se ujistit, zda oběť porozuměla obsahu sdělení, neboť se jedná o osoby starší, se zdravotním omezením (nedoslýchavé), které mohou být v šoku, utrpěly zranění anebo se jen stydí přiznat, že obsahu sdělení neporozuměly.

6.4 Prevence a pomoc

Nyní již víme, že domácí násilí se neprojevuje jako jedna samostatná a izolovaná násilná kapitola, ale že se stále vyvíjí a eskaluje. Násilná osoba ve většině případů na začátku u své oběti ohrožuje důstojnost, později zdraví a nakonec i její život. Součástí řešení domácího

násilí je i zásah policie proti pachateli a následné zajištění ochrany a bezpečí pro oběť. Další velmi důležitou složkou boje proti domácímu násilí, kterou nemůžeme podceňovat, je prevence. Mezi její úkoly patří zlepšování informovanosti veřejnosti o problematice domácího násilí.

“Velkou roli v efektivitě ochrany společnosti před domácím násilím sehrává v první řadě dostatečná informovanost veřejnosti, přičemž v posledních dvou letech došlo v této oblasti v ČR k jistému posunu.”¹⁵

Mezi námi stále přetrvávají mýty a předsudky o domácím násilí. Velmi často se stává, že když oběť zveřejní násilí, které na ni agresor páchal, se veřejnost otočí zády směrem k oběti a otázku viny jí dává neprávem k odpovědnosti.

Zásahu na zlepšení celé situace informovanosti nejširší veřejnosti mají především neziskové organizace, které se v této oblasti angažují. Nemalou míru na tom nese i osvětová kampaň a výchovné programy. Sama veřejnost se tak musí postavit proti domácímu násilí a vytvořit tak pevný základ, na kterém je možné vystavět celý systém prevence a represe, který by postihoval toto násilné chování agresorů.

Avšak nedostatky v informovanosti můžeme nacházet i u odborné veřejnosti do které patří např. lékaři, policisté, soudci, státní zástupci a sociální pracovníci, kteří jsou pomyslnou vstupní branou, kterou se domácí násilí dostává k nejširší veřejnosti. Je tedy nezbytné zlepšit informovanost právě odborné veřejnosti, neboť pouze ten, kdo pochopí podstatu tohoto problému je schopen na něj správně reagovat.

Dalším předpokladem pro včasný zásah je rozpoznání domácího násilí, tedy jeho identifikace. Zjištění domácího násilí v jeho počátcích je dobrým krokem k jeho eliminaci. Jako další krok je zvolení vhodného postupu a případně zásahu.

---

¹⁵ VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M. a kol. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha : proFem, o.p.s., 2004, s. 172. ISBN 80-239-2106-1.

V této oblasti rozvíjejí svou činnost i neziskové organizace, které realizují řadu školení a seminářů pro odbornou veřejnost, které jsou zaměřené právě na identifikaci domácího násilí, vhodné postupy a zásady komunikace s obětí.

6.4.1 Pomoc ze strany neziskových organizací

Významným zdrojem pomoci a podpory pro oběti domácího násilí jsou neziskové organizace, které nabízejí celé spektrum činností zahrnující pomoc a podporu obětem domácího násilí, azylové domy, terapeutické skupiny, psychologickou pomoc, ženská centra pro výcvik dobrovolníků a v neposlední řadě i právní služby obětem. Předností neziskových organizací je v blízkém kontaktu s problémem a jejich rychlá a neformální reakce na vzniklou situaci.

U nás v ČR se pomoci obětem zabývá hned několik neziskových organizací. Mezi neznámější patří občanské sdružení **ROSA**, které poskytuje bezplatnou komplexní pomoc obětem domácího násilí zahrnující psychosociální poradenství, právní a psychiatrické konzultace. V případě nutnosti je schopné svým klientům s dětmi zajistit ubytování s utajenou adresou. Klienti mají také k dispozici krizovou linku, na kterou se mohou kdykoliv obrátit. Občanské sdružení se v posledních letech zaměřuje i na prevenci domácího násilí, pořádá školení pro odbornou veřejnost, vydává informační publikace a spolupracuje s ostatními neziskovými organizacemi.

Mezi další veřejnosti známé sdružení patří **Bílý kruh bezpečí**, který poskytuje bezplatné, kvalifikované a diskrétní služby pro oběti a svědky trestné činnosti. Jeho základní činností je pomoc obětem trestné činnosti, zvýšení informovanosti odborné i nejširší veřejnosti o problémech obětí trestné činnosti, o možnostech prevence trestné činnosti a prevence kriminality. Bílý kruh bezpečí poskytuje morální, psychologickou, právní a finanční pomoc obětem kriminality v síti svých poraden, jsou schopny zprostředkovat lékařské, psychoterapeutické a právní služby. Tak jako občanské sdružení ROSA, tak i Bílý kruh bezpečí se snaží o zvýšení informovanosti široké veřejnosti prostřednictvím seminářů a přednášek. Vydává vlastní informační materiály.

Český svaz žen je nezávislá organizace, sdružující ženy bez ohledu na politickou příslušnost, národnost, náboženskou víru, sociální postavení a profesi. Jejím úkolem je zajištění

potřeb a oprávněných požadavků žen, odstranění všech forem diskriminace a vytváření stejných příležitostí pro obě pohlaví.

Občanské sdružení **Magdalenium** vzniklo z důvodu potřeby azylového bydlení pro klienty terénních sociálních pracovníků v oblasti prevence kriminality a drogových závislostí. Sdružení provozuje zařízení s krizovými lůžky, které se zaměřuje na poskytování pomoci obětem obchodování se ženami a domácího násilí s utajenou adresou. Dále nabízí svým klientkám komplexní poradenské služby z oblasti práva, sociální a psychologické pomoci.

Poradna pro ženy v tísní z programu Ligy lidských práv poskytuje komplexní přímou pomoc obětem domácího násilí a doplňkově i právní a psychologickou pomoc obětem znásilnění a sexuálního zneužívání. Provozuje i poradenskou telefonní linku a internetového poradenství.

Ženy bez násilí jsou občanským sdružením, které poskytuje obětem násilí odbornou a specializovanou právní pomoc a pro oběti domácího násilí i psychoterapeutickou pomoc, která má formu skupinového sezení. Působí zejména preventivně v boji proti násilí na ženách, zaměřuje se na proškolení pracovníků pomáhajících profesí a poskytuje právní pomoc ostatním nevládním organizacím. Taktéž vydává tiskové materiály k postavení obětí domácího násilí.

Jak již bylo řečeno, tak hlavním úkolem Policie ČR je především zadržení pachatele a jeho stíhání pro trestné činy, kterých se dopustil a účinná pomoc obětem domácího násilí stojí na vedlejší koleji.

Jako zásadní věc v tomto směru spatřuji zlepšení spolupráce s dalšími složkami, které se spolu s policií podílejí na pomoci obětem domácího násilí, i když větší podíl zásluh zde zůstává na bedrech nestátních organizací.

Do budoucna jako další krok k zefektivnění boje proti domácímu násilí bych uvítal vznik specializovaných pracovišť, které by řešily otázku pouze domácího násilí a velmi úzce by spolupracovaly se státními i nestátními organizacemi pomáhajícími obětem domácího násilí.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 VYMEZENÍ VÝZKUMNÉHO PROBLÉMU

Jedním zásadním společenským problémem současné společnosti je bezpochyby domácí násilí, které je v některých případech nedílnou součástí našich životů. V teoretické části jsem se zabýval jeho historií vývoje přes identifikaci až po legislativní rámec právní úpravy a postup některých složek při pomoci obětem domácího násilí. Studium odborné literatury jsem získal potřebné znalosti a informace, které jsem použil ve svém výzkumu pro stanovení výzkumného problému.

Hlavní výzkumný problém se tedy týká oblasti domácího násilí a syndromu týrané ženy, která je nejčastější obětí tohoto partnerského násilí, kdežto muži jsou v pozici násilníka.

7.1 Cíl výzkumu

Ve svém výzkumu se chci zaměřit na znalosti týkajících se problematiky domácího násilí. Jejich názor na závažnost a hrozbu domácího násilí pro společnost. Zajímá mě jejich názor na preventivní a osvětové akce, zda je pokládají za důležité pro naši společnost. Chci zjistit jejich úroveň znalostí a vědomostí této problematiky. Zajímá mě jejich zkušenost s domácím násilím, kde můžu následně odvodit jeho četnost výskytu v rodinách. Dále jakou považují za nejčastější a nejzávažnější formu domácího násilí, jestli mají dostatek informací o domácím násilí a zda by byli schopni oni sami pomoci oběti domácího násilí. Jaký mají názor na preventivní a osvětové akce z této problematiky a v neposlední řadě i jejich znalosti týkajících se organizací, které poskytují pomoc obětem domácího násilí.

Prostřednictvím výzkumu bych chtěl zjistit zda:

- 1) Naše společnost odsuzuje domácí násilí.
- 2) Je společnost dostatečně informovaná o pomoci obětem domácího násilí.
- 3) Je obětem domácího násilí poskytována dostatečná pomoc a ví, kde ji mají hledat.

7.2 Metodologie výzkumu

Při realizaci svého výzkumu jsem použil kvantitativní metodologii a zvolil metodu dotazníku. Tuto metodu jsem zvolil z toho důvodu, že je možné v relativně krátkém čase získat velké množství informací od velkého počtu respondentů. Také jsem bral v úvahu vysokou míru návratnosti dotazníku, vzhledem ke způsobu distribuce. Při vyhodnocování výsledků

výzkumu jsem pak použil kvantitativní analýzu. Při sběru dat jsem si ve svém výzkumném vzorku stanovil minimální počet 60 respondentů.

K výzkumnému problému byl použit anonymní dotazník, což zaručuje i pravdivější odpovědi dotázaných respondentů.

7.3 Konstrukce dotazníku

Dotazník jsem vytvořil na základě vlastní zkušenosti s touto problematikou, neboť pracuji téměř 10 let na oddělení pořádkové služby Policie ČR v Kroměříži a za tuto již poměrně dlouhou dobu jsem se setkal s řadou více či méně závažných projevů domácího násilí.

V dotazníku jsem použil uzavřené (strukturované) a polouzavřené otázky. Uzavřené otázky se vyznačují tím, že respondentům předkládají určitý počet předem připravených odpovědí. Jednou z výhod těchto otázek je, že se podstatně zjednoduší jejich následné vyhodnocování odpovědí. Polouzavřené odpovědi byly do dotazníku vloženy pro případ, že by respondentovi nevyhovovala žádná z nabízených možností.

V úvodu dotazníku jsem popsal důvod a smysl zodpovězení otázek ze strany respondentů. Taktéž byli upozorněni na anonymitu dotazníku a k čemu budou takto získané informace využity. Neopomněl jsem zdůraznit jejich pravdivé zodpovězení otázek a zodpovědný přístup.

Po úvodu následují identifikační a demografické otázky, poté otázky vztahující se k výzkumnému problému a v závěru dotazníku nechybí poděkování za zodpovězení otázek a za čas věnovaný vyplnění dotazníku. V dotazníku jsem vytvořil 22 otázek, z nichž 4 otázky byly identifikační obsahující informace o osobě respondenta, zbývajících 18 otázek je zaměřeno na postoj respondentů k problematice domácího násilí, jak jej vnímají, zda s ním mají zkušenost, na důvody odmítání pomoci ze strany oběti domácího násilí a také samotnou pomocí obětem domácího násilí. Jednotlivé otázky v dotazníku jsou uzavřené a polootevřené, jsou jasně formulované a srozumitelné tak, aby se předešlo záměně smyslu otázek a k jejich neadekvátním odpovědím.

7.4 Stanovení hypotéz

Při zjišťování znalostí o problematice domácího násilí, postojů a chování obětí jsem si stanovil následující hypotézy:

Hypotéza č. 1

Muži i ženy vnímají domácí násilí jako závažný společenský problém, který je třeba řešit.

Hypotéza č. 2

Muži mají méně informací o nabízené pomoci obětem domácího násilí.

Hypotéza č. 3

Ženy, jako oběť domácího násilí, hledají pomoc především u svých přátel.

7.5 Charakteristika zkoumaného vzorku

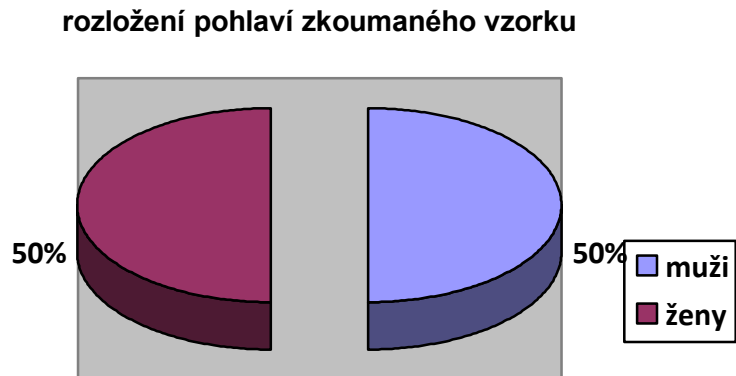
Vzhledem k tomu, že jsem chtěl oslovit co možná nejširší okruh respondentů, co možná nejrozsáhlejší okruh obyvatel, použil jsem stratifikovaný výběr respondentů. Tato skupina respondentů byla tvořena náhodnými zaměstnanci Kroměřížské nemocnice a.s. se sídlem Kroměříž, ul. Havlíčkova č. 660/73, kde také pracovala moje manželka. V Kroměřížské nemocnici jsou různá oddělení od chirurgie, interního oddělení, klinické biochemie až po oddělení intenzivní medicíny a gynekologicko-porodnického oddělení. Dotazník jsem každému z respondentů předložil osobně, kdy jsem mu nejprve vysvětlil jeho podstatu a po vyplnění jsem si jej ihned vzal zpět k vyhodnocení. Snažil jsem se o to, aby byl zkoumaný vzorek generově vyrovnaný, půl na půl.

Kvantitativního výzkumu se zúčastnilo celkem 60 respondentů, 30 mužů a 30 žen. Generové složení vzorku bylo při výběru respondentů ovlivněno. Všichni respondenti tvořili jeden výzkumný vzorek.

7.6 Interpretace výzkumného zjištění

První část dotazníku vypovídala o demografickém složení mnou vybraného vzorku respondentů.

Dané informace a zjištění výzkumného vzorku jsem promítl do grafického znázornění.

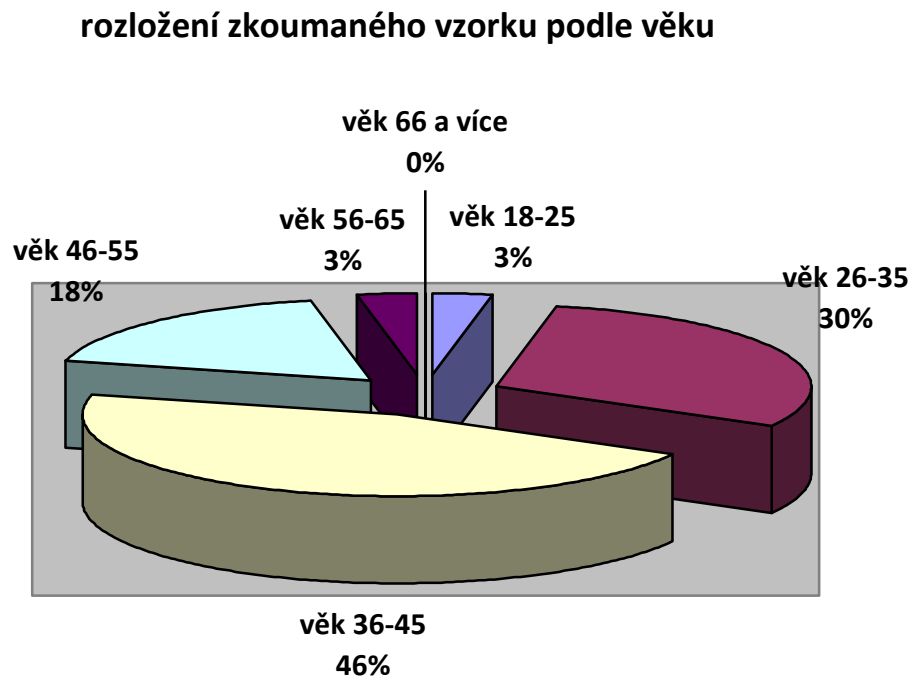
Otázka č. 1) Pohlaví

Graf 1. Generové složení

Jednalo se o tedy o 30 žen a 30 mužů, kteří tvořili zkoumanou cílovou skupinu. Tento poměr mužů a žen byl záměrně ovlivněn, aby byl generově vyrovnaný, pro další porovnávání, neboť pohlaví respondentů bylo použito jako jeden z hlavních filtrů.

Otázka č. 2) Věk

Po přenesení výsledků zkoumaného vzorku dostaneme následující graf.

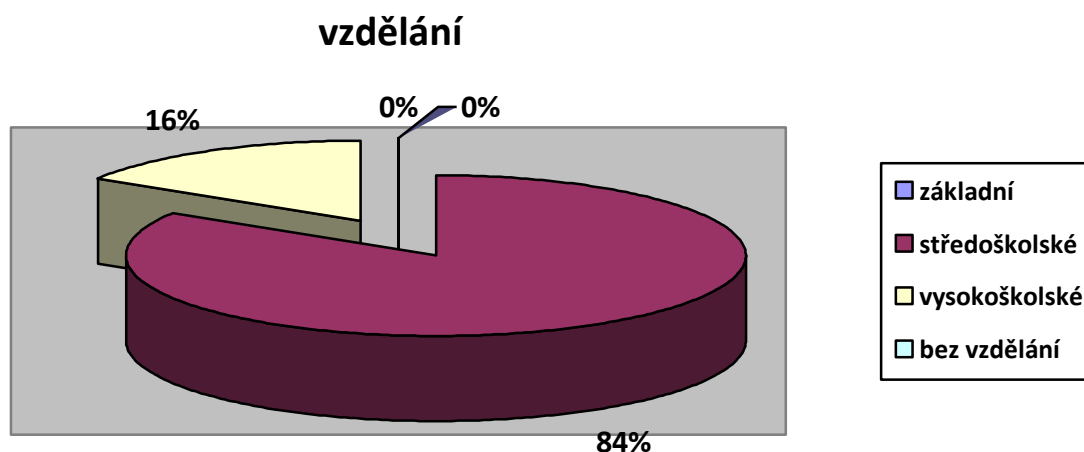

Graf 2. Složení vzorku podle věku

Z tohoto výzkumu vyplývá nejvyšší zastoupení věkové kategorie ve věku od 36 do 45 let, celých 46%. Tento výsledek je do jisté míry ovlivněn místem kde byly informace sbírány. Tento výzkumný vzorek byl tvořen lidmi v nejproduktivnějším věku. Něco jiné by bylo, kdyby dotazníkové šetření bylo provedeno například oslovením náhodných chodců v blízkosti sportovního hřiště, školy či domova důchodců. Na druhou stranu nejmenší počet respondentů byl ve věku 66 let a více.

Otázka č. 3) Vzdělání

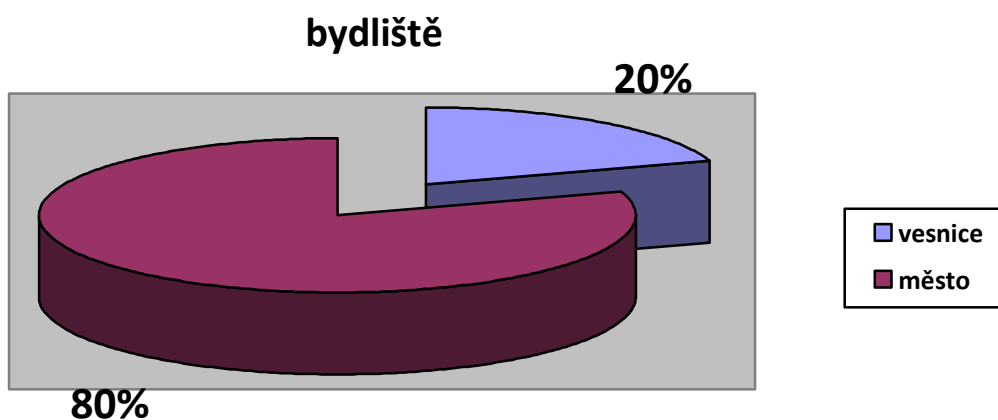
Po přenesení výsledků zkoumaného vzorku dostaneme následující graf.

Graf 3. Složení vzorku podle vzdělání

Největší počet respondentů, celých 84% mělo středoškolské vzdělání. Bez vzdělání nebo pouze se základním vzděláním nebyl žádný z respondentů.

Otázka č. 4) Bydliště

Graf 4. Složení vzorku podle bydliště

Z demografického rozložení dotázaných vyplynulo, že celých 80% bydlí ve městě, zbývajících 20% na vesnici. Bylo to dáno místem sběru výzkumného vzorku, což bylo centrum města poblíž nákupní zóny.

Z identifikačních a demografických otázek se dostáváme k otázkám, které byly zaměřeny na znalosti a postoje k problematice domácího násilí.

Otázka č. 5) Víte co znamená pojem „domácí násilí“?

	určitě ano	spíše ano	spíše ne	určitě ne	nevím
muži	60%	40%	0%	0%	0%
ženy	34%	66%	0%	0%	0%
město	54%	46%	0%	0%	0%
venkov	25%	75%	0%	0%	0%
středoškolské	46%	54%	0%	0%	0%
vysokoškolské	60%	40%	0%	0%	0%
18-25 let	0%	100%	0%	0%	0%
26-35 let	53%	47%	0%	0%	0%
36-45 let	58%	42%	0%	0%	0%
46-55 let	33%	67%	0%	0%	0%
56-65 let	33%	67%	0%	0%	0%

Tab. 1. Znalost pojmu „domácí násilí“

Jak je patrné z následující tabulky, tak nejvíce odpovědělo 60% mužů, že ví určitě, co znamená pojem domácí násilí. Kdežto nejvíce bylo 66% žen, které odpověděly, že pouze spíše vědí, co tento pojem znamená. Avšak všichni dotázaní věděli, co pojem domácí násilí představuje. Celkem 54% respondentů žijících ve městě odpovědělo, že určitě ví, co znamená pojem domácí násilí, obyvatelé z venkova toto tvrzení uvedli pouze v 25%. Toto může také znamenat o vyšší informovanosti obyvatel měst díky pořádání různých preventivních a osvětových akcí, poutačům a reklamám, což v takové míře na venkově není. Celkem 60% dotázaných vysokoškolsky vzdělaných respondentů odpovědělo, že určitě

ví, co znamená pojem domácí násilí, což je o 14% více, než u středoškoláků. Je to pravděpodobně díky studovanosti či vzdělanosti. Všichni respondenti jak se středoškolských i vysokoškolských vzděláním ví, co znamená pojem domácí násilí. Nejvíce a to 53% respondentů ve věku 26-35 let a 58% respondentů ve věku 36-45 let uvedlo, že zcela určitě ví, co znamená pojem domácí násilí, oproti skupině obyvatel ve věkové hranici 18-25 let (0%) respondentů, věková hranice 46-55 let (33%) a věková hranice 56-65 let (33%). Pravděpodobně se jedná o nejvíce ohrožené věkové skupiny obyvatel, kteří mají osobní zkušenost s projevem domácího násilí (viz otázka č. 8).

Otázka č. 6) Domníváte se, že domácí násilí je v ČR závažný problém?

	určitě ano	spíš ano	záleží na situaci	spíš ne	určitě ne	nevím
muži	57%	33%	7%	3%	0%	0%
ženy	66%	34%	0%	0%	0%	0%
město	64%	34%	0%	2%	0%	0%
venkov	50%	50%	0%	0%	0%	0%
středoškolské	62%	36%	0%	2%	0%	0%
vysokoškolské	60%	40%	0%	0%	0%	0%
18-25 let	100%	0%	0%	0%	0%	0%
26-35 let	70%	30%	0%	0%	0%	0%
36-45 let	58%	38%	0%	4%	0%	0%
46-55 let	46%	54%	0%	0%	0%	0%
56-65 let	100%	0%	0%	0%	0%	0%

Tab. 2. Závažnost domácí násilí

Tato otázka byla zaměřena na názor respondentů, zda považují domácí násilí za závažný problém naší společnosti. Všechny dotázané ženy považují domácí násilí za závažný problém. Celkem 66% žen se přiklání k odpovědi, že domácí násilí je určitě závažným problémem. U mužů výsledky nebyly již jednoznačné. Celkem 90% mužů označuje domácí násilí za závažný problém, ale 7% odpovědělo, že záleží na dané situaci a 3% mužů domá-

cí násilí za závažný problém nepovažují. Z těchto výsledků je patrné, že více ženy jsou k tomuto problému vnímavější a také se jich více dotýká. Při srovnání odpovědí respondentů podle jejich bydliště můžeme vidět, že téměř všichni dotázaní odpověděli, že domácí násilí je závažný problém naší společnosti. Obě tyto skupiny obyvatel jsou v tomto názoru téměř vyrovnané, neboť není možné tento závažný společenský problém moderní doby neodsuzovat. Stejného výsledku dosáhneme při porovnání výsledků odpovědí respondentů dle jejich dosaženého vzdělání. Celkem 62% středoškolsky vzdělaných dotázaných respondentů odpovědělo, že domácí násilí je určitě závažný společenský problém, u vysokoškolsky vzdělaných respondentů byl tento výsledek 60%. Celých 100% dotázaných respondentů tvořících věkovou kategorii ve věku 18-25 let a 56-65 let odpovědělo, že domácí násilí je určitě problém naší společnosti. Taktéž věková kategorie 26-35 let odpověděla na tuto otázku stejně v 70%. Tento výsledek opět hodnotím velmi kladně, neboť mladá, nastupující generace ve věku od 18-35 let pocituje tento společenský problém jako velmi vážný. Je dobré, že nepřebírají špatné „vzory“ ve svých rodinách a toto násilí jednoznačně a striktně odsuzují.

Otázka č. 7) Je podle Vás domácí násilí častým jevem v našich domácnostech?

	určitě ano	spíš ano	jak kde	spíš ne	určitě ne	nevím
muži	13%	44%	13%	20%	7%	3%
ženy	30%	34%	13%	23%	0%	0%
město	25%	35%	15%	21%	2%	2%
venkov	8%	50%	8%	26%	8%	0%
středoškolské	20%	38%	16%	20%	4%	2%
vysokoškolské	30%	40%	0%	30%	0%	0%
18-25 let	0%	0%	0%	100%	0%	0%
26-35 let	53%	29%	6%	6%	6%	0%
36-45 let	8%	50%	17%	17%	4%	4%
46-55 let	13%	27%	20%	40%	0%	0%
56-65 let	33%	67%	0%	0%	0%	0%

Tab. 3. Četnost výskytu domácího násilí v domácnostech

Otázka sedmá je zaměřena na zjištění názoru respondentů, jak vnímají četnost domácího násilí v našich domácnostech. Z výsledků jasně vidíme, že nejvíce mužů a to 44% odpovědělo, že domácí násilí je spíše častý jev v našich domácnostech, ale 27% mužů je přesvědčeno o opaku a odpovídalo záporně. Ženy v celých 64% považují domácí násilí za častý jev a pouze 23% s tímto nesouhlasí. Tak jako u předchozí šesté otázky, která zjišťovala závažnost domácího násilí jako problém v naší společnosti, více ženy než muži považují tento jev za závažný a také velmi rozšířený v našich domácnostech. Při porovnání respondentů žijících ve městě a na venkově vidíme, že 23% respondentů bydlících ve městě uvedlo, že domácí násilí není častým jevem v našich domácnostech, oproti 34% respondentů žijících na venkově. Z tohoto výsledku můžeme usuzovat, že je to dáno možná rozdílným stylem života ve městě a na vesnici. Větší město je naprosto anonymní, chybí zde všímavost a sdílnost venkovského obyvatelstva. Dle mého názoru počet obyvatel nemá podstatný vliv na výskyt domácího násilí, snad na venkově více lidé přihlíží na veřejné mínění svých sousedů a ostatních obyvatel obce. Jako specifická se také jeví věková kategorie 18-25 let, která na tuto otázku odpověděla v 100%, že domácí násilí není častý jev v našich domácnostech. Tento výsledek bude zapříčiněn faktem, že zkoumaný vzorek respondentů této věkové kategorie se s projevy domácího násilí nesetkal osobně ani z doslechu (viz. otázka č. 8). Na tuto otázku kladně odpovědělo 82% dotázaných respondentů ve věkové kategorii 26-35 let, neboť tato věková kategorie je ovlivněna osobní zkušeností s projevy domácího násilí (viz. otázka č. 8).

Otázka č. 8) Setkal (a) jste se někdy s projevem domácího násilí?

	ano osobně	pouze z doslechu	Ne
muži	13%	77%	10%
ženy	16%	77%	7%
město	17%	77%	6%
venkov	17%	66%	17%
středoškolské	16%	74%	10%

vysokoškolské	20%	80%	0%
18-25 let	0%	0%	100%
26-35 let	16%	74%	10%
36-45 let	20%	67%	13%
46-55 let	13%	83%	4%
56-65 let	0%	100%	0%

Tab. 4. Setkání s projevem domácího násilí

U této otázky bylo zjišťováno, zda respondenti mají osobní zkušenost s domácím násilím nebo o něm pouze slyšeli od svých známých či kamarádů. Necelých 92% všech respondentů se setkalo s domácím násilím a to buď osobně či jen z doslechu. Opět tato otázka souvisí s předchozí otázkou č. 7, která byla zaměřena na četnost výskytu tohoto jevu v našich domácnostech. Zde připustilo celých 65% všech respondentů četnost výskytu domácího násilí v našich domácnostech. Při porovnání věkových kategorií zkoumaného vzorku zjišťujeme, že nejvíce osobního kontaktu s projevem domácího násilí měli respondenti z věkových kategorií 36-45 let (20%), 26-35 let (16%) a 46-55 (13%). V souvislosti s tímto zkoumaným vzorkem se jedná o věkovou kategorii, která je pravděpodobně nejčastější obětí domácího násilí. Při srovnání odpovědí dotázaných respondentů, kteří mají bydliště ve městě a na venkově se výsledky odpovědí shodovaly. Odpovědi dotázaných respondentů se středoškolským a vysokoškolským vzděláním se velmi podobají. Domácí násilí se bez rozdílu vyskytuje jak ve městě, tak na venkově a postihuje všechny stupně vzdělání, které se budou lišit pouze formou domácího násilí.

Otázka č. 9) Dokázal (a) byste pomoci svému kamarádovi, který se stal obětí domácího násilí?

	určitě ano	spíš ano	podle situace	spíš ne	určitě ne	nevím
muži	3%	64%	33%	0%	0%	0%
ženy	10%	30%	43%	17%	0%	0%

Tab. 5. Pomoc oběti domácího násilí

Na položenou otázku, zda by respondent dokázal pomoci svému kamarádovi, který se stal obětí domácího násilí, odpovědělo 67% mužů kladně, zbývajících 33% mužů by to dokázalo až dle konkrétní situace. Nikdo z mužů neodpověděl záporně, na rozdíl od žen 17%, které odpověděly, že by tuto situaci sami nezvládly. Jedno z možných vysvětlení je, že muži svou pomoc obětem domácího násilí přeceňují, neboť se nestávají běžnou obětí domácího násilí a neuvědomují si plně všechny skutečnosti, které ovlivňují oběť domácího násilí, která hledá pomoc u druhých.

Otázka č. 10) Jaká je podle Vás nejčastější forma domácího násilí?

	fyzičká	psychická	sexuální	ekonomická	sociální	kombinovaná
muži	30%	13%	0%	0%	3%	54%
ženy	0%	30%	0%	0%	0%	70%
město	17%	12%	0%	0%	2%	69%
venkov	8%	50%	0%	0%	0%	42%
středoškolské	16%	18%	0%	0%	2%	64%
vysokoškolské	10%	40%	0%	0%	0%	50%
18-25 let	0%	0%	0%	0%	0%	100%
26-35 let	21%	21%	0%	0%	0%	58%
36-45 let	17%	21%	0%	0%	4%	58%
46-55 let	7%	27%	0%	0%	0%	66%
56-65 let	0%	0%	0%	0%	0%	100%

Tab. 6. Nejčastější forma domácího násilí

Celkem 54% mužů a 70% žen odpovědělo na otázku nejčastější formy domácího násilí, že se jedná o kombinovanou formu. Jako nejčastější fyzickou formu domácího násilí označilo celkem 30% mužů, avšak žádná z žen tuto variantu nezvolila. Druhá nejpočetnější skupina žen, celkem 30%, zvolila právě psychickou formu domácího násilí. U mužů to bylo pouze 13%. Opět se nabízí odpověď, že muži si psychickou formu domácího násilí neuvědomují a více vnímají tu hrubou sílu násilí před urážením, zesměšňováním, ponižováním a šikanováním. Při vyhodnocení odpovědi vidíme, že všichni respondenti všech věkových kategorií

i stupně vzdělání odpovídali stejně a to, že nejčastější forma domácího násilí je kombinovaná. Dotázaní respondenti bydlící ve městě odpověděli na tuto otázku v 69%, že o nejčastější formu domácího násilí se jedná o kombinovanou formu, kdežto respondenti bydlící na venkově takto odpověděli ve 42%. Respondenti bydlící ve městě neoddělují od sebe fyzickou a psychickou formu domácího násilí, neboť tyto dvě formy násilí jsou navzájem neoddělitelné a provázané. Jak jsme již zjistili v otázce č. 5, tak respondenti bydlící ve městě jsou více a lépe informováni o projevech domácího násilí, tudíž jejich odpovědi by měly být přesnější a úplné.

Otázka č. 11) Kterou z těchto forem domácího násilí považujete za nejzávažnější?

	fyzická	psychická	sexuální	ekonomická	Sociální
muži	46%	35%	13%	3%	3%
ženy	33%	38%	13%	10%	6%

Tab. 7. Nejzávažnější forma domácího násilí

U otázky č. 11 měl respondent možnost označit více odpovědí. Otázka se dotazovala na nejzávažnější formu domácího násilí. Většina mužů označila fyzickou formu domácího násilí jako nejzávažnější, s tímto výrokem souhlasilo 46% mužů. Naproti tomu celkem 38% žen se přiklání k psychické formě domácího násilí, ženy neopomněly ani na ekonomickou formu (10% žen) a sociální (6% žen). Výsledky této otázky se vztahují k předchozí otázce, která se dotazovala na nejčastější formu domácího násilí. I zde muži více upřednostňují hrubou fyzickou sílu před psychickým týráním, kterou opomíjejí. Za zmínku také stojí 10% žen, které označilo ekonomickou formu domácího násilí, která úzce souvisí s vedením domácností.

Otázka č. 12) Kdo se podle Vás stává nejčastějších obětí domácího násilí? Seřad'te hierarchicky.

	senior	rodiče	muž	žena	dítě
muži	3,1	3,6	4,8	1,1	2,4
ženy	3,0	3,9	4,8	1,1	2,2

Tab. 8. Nejčastější oběť domácího násilí

U otázky č. 12 měli respondenti k jednotlivým odpovědím přiřazovat hierarchicky číslo 1 u nejčastější oběti až po číslo 5 u nejméně časté oběti. Po sečtení výsledků jsem udělal aritmetický průměr u každé z odpovědí, který jsem zaokrouhlil na jedno desetinné místo. Obě skupiny, jak muži i ženy, označily jako nejčastější oběť ženu se stejným průměrem 1,1. Stejného výsledku dosáhly také u muže, jako nejméně časté oběti s průměrem 4,8. Největší rozdíl mezi muži a ženami, bylo u odpovědi rodičů, kde byl rozdíl 0,3.

Otázka č. 13) V případě, že byste se stal (a) obětí domácího násilí, kde byste hledal (a) prvotní pomoc?

	u přátel	v rodině	na policii	nestátní organizace	jiná možnost
muži	6%	47%	30%	17%	0%
ženy	43%	27%	13%	17%	0%
město	21%	39%	23%	17%	0%
venkov	33%	33%	17%	17%	0%
středoškolské	36%	34%	18%	12%	0%
vysokoškolské	0%	20%	50%	30%	0%
18-25 let	100%	0%	0%	0%	0%
26-35 let	23%	36%	18%	23%	0%
36-45 let	17%	49%	17%	17%	0%
46-55 let	20%	27%	40%	13%	0%
56-65 let	100%	0%	0%	0%	0%

Tab. 9. Prvotní pomoc oběti domácího násilí

Zde bylo hlavním úkolem zjistit, na koho se oběti domácího násilí nejčastěji obracely pro prvotní pomoc. Nejvíce 47% mužů odpovědělo, že se jedná právě o rodinu. Ženy by hledaly pomoc spíše u svých přátel. Žena je nejčastější oběť domácího násilí, což vyplývá z tabulky č. 8, a nejvíce z nich by se obrátilo pro pomoc ke svým přátelům, neboť zdroj domácího násilí pramení právě z jejich rodiny, od muže. Stejný počet mužů i žen, celých

17% respondentů, by hledalo pomoc u nestátních organizací. Při vyhodnocení odpovědí dle stupně dosaženého vzdělání respondentů vidíme, že více středoškolsky vzdělaných respondentů se obrací pro pomoc ke svým přátelům (36%) a ke své rodině (34%), kdežto vysokoškolsky vzdělaní respondenti hledají spíše pomoc u státních a nestátních organizací (policie 50% a nestátní organizace 30%). Více vysokoškolsky vzdělaných respondentů by tedy hledalo pomoc u profesionálních pracovníků, kteří jsou na tuto problematiku proškoleni a vyškoleni, než pro laickou a mnohdy i praktickou pomoc svého kamaráda či rodinného příslušníka. Při porovnání věkových kategorií vidíme, že dotázaní respondenti zařazení ve věkové kategorii 18-25 let by prvotní pomoc hledali u svých přátel. V tomto věku se člověk osamostatňuje a vzory hledá u svých přátel. Jak již víme z výsledků otázky č. 8, tak nejvíce ohroženou věkovou kategorií je skupina 36-45let a 26-35 let. Obě tyto věkové kategorie by hledaly pomoc u své rodiny, což je důkaz toho, že rodina je základ společnosti, lásky, porozumění a důvěry.

Otázka č. 14) Kdo by Vás přiměl k tomu, abyste jako oběť domácího násilí celou věc začal (a) řešit?

	sám od sebe	rodina	děti	jiná možnost
muži	47%	33%	20%	0%
ženy	47%	6%	47%	0%

Tab. 10. Pomoc oběti domácího násilí

I tato otázka byla směřována na oběti domácího násilí. Otázkou bylo, co by dotázaného přimělo k tomu, aby celý problém domácího násilí začal řešit. Nejvíce mužů (47%) odpovědělo, že by je k tomuto kroku přiměla samotná situace, kterou by už oni sami pocíťovali jako neúnosnou. Ženy ve stejném počtu s tímto výrokem také souhlasí, ale na druhou stranu 47% žen se přiklonilo k odpovědi, že by je k tomu přiměly děti. Je to samozřejmě dáno mateřských pudem, který velí ženám starat se a ochraňovat své potomky. Nejméně z žen (6%) z uváděných odpovědí zvolilo v odpovědi rodinu. Opět je to dáno skutečností, že agrese, zdroj násilí pramení právě z rodiny, ze které by byla žena nucena odejít.

Otázka č. 15) Jaký je podle Vás důvod, že oběti domácího násilí odmítají svou situaci řešit?

	muži	ženy
vina, kterou si oběť dává sama sobě	17%	12%
strach o své děti	27%	32%
vyhrožování ze strany násilné osoby	27%	27%
strach ze ztráty partnera	6%	8%
strach o svůj život nebo zdraví	9%	15%
víra, že se násilí nebude opakovat	10%	6%
neúspěch pomoci	4%	0%
jiná možnost	0%	0%

Tab. 11. Proč oběti domácího násilí odmítají pomoc

U této otázky měl respondent možnost označit více odpovědí. Zajímá mě důvod, proč oběti domácího násilí odmítají řešit svou situaci a nadále setrvávají pod tlakem agrese. Nejvíce mužů (27%) označilo strach o své děti a vyhrožování ze strany násilné osoby. Velmi malé procento (6%) tvoří u mužů strach ze ztráty svého partnera. Ženy nejčastěji označovaly strach o své děti (32%), což je dáno jejich mateřským pudem. Zajímavá je i skutečnost, že 4% mužů označila jako odpověď neúspěch, zmar, poskytnuté pomoci. Naproti tomu žádná z žen tuto odpověď nevyhodnotila jako správnou, což je velmi pozitivní ve smyslu upevnění důvěry v poskytovanou pomoc nejčastějším obětem domácího násilí, tedy ženám.

Otázka č. 16) Je podle Vás obětem domácího násilí poskytována dostatečná pomoc od státu a nestátních organizací?

	určitě ano	spíš ano	jak od koho	spíš ne	určitě ne	nevím
muži	3%	50%	37%	10%	0%	0%
ženy	6%	67%	27%	0%	0%	0%
město	3%	52%	33%	8%	0%	4%
venkov	8%	58%	33%	0%	0%	0%

středoškolské	2%	52%	36%	6%	0%	4%
vysokoškolské	10%	60%	20%	10%	0%	0%
18-25 let	0%	0%	100%	0%	0%	0%
26-35 let	6%	68%	26%	0%	0%	0%
36-45 let	0%	50%	37%	8%	0%	5%
46-55 let	7%	47%	33%	13%	0%	0%
56-65 let	0%	33%	33%	33%	0%	0%

Tab. 12. Kvalita poskytované péče obětem domácího násilí

Otázka č. 16, byla dotazem směřovaným k obětem domácího násilí na kvalitu poskytované pomoci od státu a nestátních organizací. Celkem 53% mužů a 73% žen je přesvědčeno, že tato pomoc je poskytována v dostatečné kvalitě. Žádná z žen neodpověděla záporně. Vysoké procento odpovědí, u mužů (37%) a u žen (27%), bylo u středové hodnoty, která vyjadřovala odpověď, jak u koho. Z tohoto výsledku je patrné, že poskytované služby, pomoc, je u státu a nestátních organizací rozdílná. Pokud se podíváme na odpovědi respondentů rozdělených do věkových kategorií, tak u věkových skupin, které jsou pravděpodobně nejvíce zasaženi domácím násilím, tak tyto uváděli, že kvalita poskytované péče obětem domácího násilí je spíše dobrá (36-45 let 50%, 26-35 let 68% a 46-55 let 47%), což hodnotím velmi pozitivně, neboť poskytnutá pomoc byla cílená, efektivní a také úspěšná. Zbývající věkové skupiny dotázaných respondentů odpovídaly spíše neutrálně, jak kdo poskytoval potřebnou pomoc a podobně. Vysokoškolsky vzdělaní respondenti odpověděli v 20%, že dostatečná pomoc obětem domácího násilí od nestátních organizací je poskytována jak od koho, dokonce středoškolsky vzdělaní respondenti takto odpověděli v 36%. Tyto vysoké procentuální hodnoty této odpovědi svědčí o negativních zkušenostech obětí s pomocí od nestátních organizací. Tento výstup je dán především rozdílným profesionálním přístupem zaměstnanců k obětem domácího násilí, což by mělo mít za následek neustálé prohlubování a zdokonalování znalostí a vědomostí těchto pracovníků.

Otázka č. 17) Máte informace o tom, jak byste se měl (a) zachovat, kdybyste se stal(a) obětí domácího násilí?

	určitě ano	spíše ano	jak která situace	spíše ne	určitě ne	nevím
muži	6%	60%	28%	6%	0%	0%
ženy	10%	27%	40%	23%	0%	0%

Tab. 13. Znalost informací v postupu oběti domácího násilí

Výše uvedená otázka č. 17 byla zaměřena na zjištění, zda oběti domácího násilí mají potřebné informace, jak by se měly zachovat. Pouze 6% mužů uvádělo, že potřebné informace spíše nemají. Ženy (23%) si již nebyly tak jisté s nezbytnými informacemi, jako muži. Možná proto více vyhledávají informace a účastní se více preventivních akcí zaměřených na tuto problematiku.

Otázka č. 18) Je podle Vás přístup státních orgánů (PČR, lékaři, soudci...) k obětem domácího násilí profesionální?

	ano	v některých případech	ne	nevím
muži	33%	64%	0%	3%
ženy	37%	54%	6%	3%

Tab. 14. Přístup státních orgánů k obětem domácího násilí

Na otázku, zda je přístup státních orgánů k obětem domácího násilí profesionální, uvedlo 64% mužů odpověď, jak v kterých případech. Taktéž 54% žen s tímto výrokem souhlasilo. Tyto odpovědi mohou korespondovat s odpověďmi z otázky č. 16. Je zde potvrzena skutečnost, že přístup státních orgánů k obětem domácího násilí je rozdílná. Žádný z mužů neuvedl zápornou odpověď. Nabízí se odpověď, že muži nemají jako oběti domácího násilí tak bohaté zkušenosti jako právě ženy.

Otázka č. 19) Je podle Vás dostatek organizací, které zajišťují pomoc obětem domácího násilí?

	ano	ne	neumím posoudit
muži	64%	6%	30%
ženy	43%	17%	40%

Tab. 15. Dostatek organizací

Respondenti měli v otázce č. 19 odpovědět, zda je dostatek organizací, které zajišťují pomoc obětem domácího násilí. 64% mužů se domnívá, že je jich dostatek. Celkem 17% žen si myslí pravý opak. Ukazuje se zde také vysoké procento žen (40%) i mužů (30%), kteří uváděli, že neumí na tuto otázku správně odpovědět a možná proto, že nebyli přinuceni tuto pomoc vyhledat, tudíž se ani o tuto informaci nezajímali.

Otázka č. 20) Jsou podle Vás preventivní akce v oblasti domácího násilí, jako jsou např. přednášky na školách, důležité?

	určitě ano	spíš ano	jak které	spíš ne	určitě ne
muži	43%	27%	27%	3%	0%
ženy	70%	13%	17%	0%	0%
město	56%	23%	21%	0%	0%
venkov	43%	25%	16%	16%	0%
středoškolské	56%	22%	18%	4%	0%
vysokoškolské	40%	30%	30%	0%	0%
18-25 let	100%	0%	0%	0%	0%
26-35 let	53%	31%	11%	5%	0%
36-45 let	54%	29%	17%	0%	0%
46-55 let	47%	7%	46%	0%	0%
56-65 let	100%	0%	0%	0%	0%

Tab. 16. Preventivní akce v oblasti domácího násilí

Otázka č. 20 měla u respondentů zjistit, zda považují preventivní akce v oblasti domácího násilí za důležité. Z celkového počtu mužů odpovědělo 70% z nich, že tyto akce jsou důležité pro naši společnost, u žen to bylo dokonce 83%. Opět stojí za povšimnutí, že 27% mužů a 17% žen odpovědělo, že tyto akce jsou důležité, ale záleží na tom kdo je pořádá, na obsahu těchto přednášek a na jejich podání. Žádná z žen si nemyslí, že by tyto akce nebyly pro naši společnost důležité. Při sledování výsledků respondentů rozdělených podle místa bydliště vidíme, že respondenti bydlící na venkově odpovídali v 16%, že preventivní akce v oblasti domácího násilí nejsou potřebné, což si odvozují od závěru předchozí otázky

č. 7, že domácí násilí není časté, a proto není těchto preventivních akcí až tak potřeba. Kdežto u respondentů rozdělených podle věkových kategorií můžeme vidět, že ve věku 26-35 let nejvíce baží po poznání, což potvrzuje celých 100% respondentů.

Otázka č. 21) Znáte některou organizaci, která pomáhá obětem domácího násilí ve vašem okolí?

	muži	ženy	středoškolské	vysokoškolské
ano	57%	73%	66%	60%
Bílý kruh bezpečí	22%	45%	40%	29%
Rosa	28%	7%	12%	14%
Policie ČR	18%	0%	7%	0%
Intervenční centrum	27%	27%	27%	43%
Klokánek	5%	3%	2%	14%
Dona	0%	18%	12%	0%
Ne	43%	27%	34%	40%
	18-25 let	26-35 let	36-45 let	46-55 let
ano	0%	72%	56%	55%
Bílý kruh bezpečí	0%	31%	48%	33%
Rosa	0%	22%	4%	17%
Policie ČR	0%	0%	4%	0%
Intervenční centrum	0%	37%	35%	0%
Klokánek	0%	0%	0%	33%
Dona	0%	10%	9%	17%
Ne	100%	28%	44%	45%

Tab. 17. Znalost organizací pomáhající obětem domácího násilí

Na tuto otázku měli respondenti odpovídat, zda znají nějakou organizaci, která se zabývá pomocí obětem domácího násilí. V případě zvolení kladné odpovědi měli sami dopsat konkrétní organizaci, kterou znají. Mohli uvést i více těchto organizací. Ve svých odpovědích celkem 57% mužů a 73% žen uvedlo kladnou odpověď. Tento výsledek je velmi pozitivní, neboť potvrzuje skutečnost, že veřejnost má o těchto organizacích povědomí a v případě potřeby ví, na kterou z nich se má obrátit. Celkem 18% mužů uvedlo Policii ČR. Na druhou stranu, žádná z žen tuto odpověď neuvedla. Ženy dávají přednost nestátním organizacím a to celkem 45% žen Bílému kruhu bezpečí, 27% žen Intervenčnímu centru a 18% žen lince důvěry Dona, kterou žádný z mužských respondentů neuvedl. Při vyhodnocování této otázky jsem předpokládal, že více vysokoškolsky vzdělaných respondentů bude mít znalosti o organizacích pomáhajících obětem domácího násilí, ale opak byl pravda. Celkem 66% středoškolsky vzdělaných oslovených respondentů odpovědělo, že znají tyto organizace, vysokoškolsky vzdělaných respondentů odpovědělo 60%. Středoškolsky vzdělaní oslovení respondenti měli i širší znalosti existujících organizací v této oblasti, oproti vysokoškolákům. Nejvíce procent dotázaných respondentů rozdělených do věkových kategorií odpovědělo 72% ve věkové kategorii 26-35 let, 56% ve věkové kategorii 36-45 let a 55% ve věkové kategorii 46-55let. V těchto třech věkových kategoriích byly nejznámější Intervenční centrum a Bílý kruh bezpečí. Intervenční centrum má sídlo ve Zlíně, tudíž se jedná o „domácí“ nestátní organizaci pomáhající obětem domácího násilí, která je v tomto regionu velmi známá. Intervenční centrum společně s Bílým kruhem bezpečí provádí, jsou mediálně známé, díky preventivním a osvětovým akcím.

Otázka č. 22) Zúčastnil (a) jste se některé z preventivních akcí zaměřených na problematiku domácího násilí?

	ano	ne
muži	10%	90%
ženy	20%	80%

Tab. 18. Účast na preventivních akcích

Na otázku, zda se respondenti zúčastnili některé z preventivních akcí, které byly zaměřeny na problematiku domácího násilí, uvedlo 90% mužů a 80% žen, že ne. Pokud se podíváme pouze na respondenty, kteří v otázce č. 8 odpověděli, že mají osobní zkušenost s domácím

násilí, tak zjistíme, že z tohoto počtu se 75% mužů a 100% žen těchto preventivních akcí zúčastnilo. Pokud si položíme novou otázku ve znění: „Kolik z celkového počtu účastníků těchto preventivních akcí mělo osobní zkušenost s domácím násilím“ zjistíme, že se jednalo o 100% mužů a 83% žen. Z tohoto vyplývá, že ženy, i když nemají osobní zkušenost s domácím násilím, tak se zúčastňují těchto preventivních akcí. Je to dáno tím, že se stávají nečastějšími oběti tohoto druhu násilí a chtějí se o této problematice co možná nejvíce informací dozvědět a nebo také proto, že jsou zvědavější a chtějí se pouze něco nového dozvědět pro případ, že by tyto informace někdy v budoucnu využily pro svou vlastní potřebu anebo jako pomoc druhým.

7.7 Vyhodnocení výsledků výzkumu

Cílem mého výzkumu bylo zaměřit se na znalosti, vědomosti a postoje obětí k problematice domácího násilí. Zajímal mě jejich názor na preventivní a osvětové akce, zda je pokládají za důležité, zda znají ve svém okolí organizaci, která se zabývá pomocí obětí domácího násilí.

Při tomto výzkumu jsem si stanovil následující hypotézy:

- 1) *Muži i ženy vnímají domácí násilí jako závažný společenský problém, který je třeba řešit.*
- 2) *Muži mají méně informací o nabízené pomoci obětem domácího násilí.*
- 3) *Ženy, jako oběť domácího násilí, hledají pomoc především u svých přátel.*

ad. 1) Předpoklad, že muži i ženy vnímají domácí násilí jako závažný společenský problém, který je třeba řešit se potvrdil. Ze všech respondentů se pouhá 3% vyjádřila, že domácí násilí nevnímají jako závažný společenský problém. Tento výsledek zkoumání považuji za velmi pozitivní, neboť svědčí o vnímavosti a citlivosti všech respondentů, protože pouze 27% všech respondentů se s domácím násilím setkalo osobně.

ad. 2) Předpoklad, že muži mají méně informací o nabízené pomoci obětem domácího násilí se nepotvrdil. Celých 66% mužů se vyjádřilo, že má potřebné informace pro oběti domácího násilí. Pouze 37% žen si je také s touto odpovědí jistá.

ad. 3) Potvrdil se třetí předpoklad, že ženy, jako oběti domácího násilí, hledají pomoc především u svých přátel. Téměř polovina z dotázaných žen by hledala pomoc u svých přátel, oproti mužům, kteří by se obrátili na rodinu nebo na policii.

7.8 Návrhy na opatření a doporučení

Pojem domácí násilí je fenoménem dnešní moderní doby, ale o čem tento pojem vypovídá? Označení tohoto druhu násilí se skládá ze dvou neoddelitelných slov. První slovo „domácí“ vyjadřuje domov, soukromí a pro většinu z nás i bezpečí. Druhé slovo „násilí“ už jen doplňuje to, co se za těmito dveřmi našeho domova odehrává.

V posledních letech byla vedena poměrně silná mediální kampaň proti domácímu násilí. Díky této medializaci a také díky tomu, že jsme dokázali tento druh násilí pojmenovat, čímž jsme jej dokázali uchopit a bojovat proti němu. Tyto kroky se však neobejdou bez nutných legislativních změn, změny postoje k obětem domácího násilí, ale i k pachateli samotnému. Společně s těmito změnami jdou ruku v ruce i změny společnosti. Obětem je nabízena stále větší možnost pomoci jak od státu, tak i od nestátních organizací, které mají povahu preventivní, ale dle mého názoru je nutné jít ještě dál k jádru problému. Je nutné více pracovat s obětí a pachatelem násilí jako celku, neposuzovat a neřešit je samostatně, odděleně. Jedná se především o širokou nabídku psychologických služeb, které jsou poskytovány v rámci prevence, aby se veřejnost včas seznámila s nabídkou poraden a zařízení pro oběti domácího násilí. Díky tomuto preventivnímu působení by se případné oběti domácího násilí mohli lépe orientovat a také reagovat na případnou aktuální situaci.

Nezapomeňme však ani na pachatele tohoto násilí. V současné době určitě existují preventivní programy pro agresory domácího násilí, které jsou zaměřeny na změnu jejich násilnického chování směřující k odnaučení agrese a hněvu. Tyto terapie mohou probíhat prostřednictvím terapeuta, sociálního pracovníka či probačně mediační služby za přispění státu. Taktéž se může jednat o programy zaměřené na vzdělávání a poradenství pachatelů domácího násilí s cílem změny jeho postoje a celkového chování, vůči druhému partnerovi.

Naše společnost musí říci velmi jasně a nahlas, že domácí násilí nebude tolerovat, neboť jen díky naší toleranci tohoto násilí se dědí z jedné generace na druhou. K tomuto ráznému kroku by měla přispět také změna výchovných programů na školách a vhodná osvěta.

V neposlední řadě se také jedná o dokonalé legislativní úpravy a změny, které by nám dopomohly k tomu, že budeme schopni domácí násilí minimalizovat.

Na závěr jen krátké shrnutí. Legislativní stav a současné řešení domácího násilí oproti stavu před několika lety, zaznamenalo obrovský pokrok. Ještě jsou určité mezery a to jak v legislativě a její aplikaci, v přístupu k obětem, práci s pachateli domácího násilí, které budou v budoucnosti zaplněny.

ZÁVĚR

Domácí násilí je velmi závažný společenský problém, který se v současnosti stává hojně diskutovaným tématem. Zároveň však představuje i sociální problém, jehož existenci si naštěstí společnost uvědomuje a snaží se jej řešit například vhodnou legislativní úpravou.

Díky tomuto modernímu jevu jsem měl k dispozici možnost čerpat z velkého množství informačních zdrojů a také ze své vlastní zkušenosti díky svému zaměstnání.

Cílem mé bakalářské práce bylo zmapovat vybrané oblasti problematiky domácího násilí v naší společnosti. Současná situace v této oblasti není podle mého názoru dobrá. Při řešení tohoto problému jsme stále ještě na začátku problému. Ano, existují snahy o zlepšení a první krůčky již byly učiněny. V oblasti intervence vyvíjejí v první řadě velkou snahu neziskové organizace. Jako jeden z dalších pozitivních kroků byl přijatý zákon na ochranu před domácím násilím. Dále dochází k zlepšení spolupráce mezi státními institucemi a nestátními organizacemi, které mohou zajistit lepší péči obětem domácího násilí. Avšak stále není možné zajistit dostatečnou ochranu obětem domácího násilí ani díky nově zřízenému institutu vykazání. Na druhou stranu se nedaří ani účinně postihovat pachatele takového jednání. Domnívám se, že doposud učiněné legislativní kroky za poslední léta jsou lepší nadějí do budoucnosti, neboť vytvořením účelné, pružné a efektivní právní úpravy se nám podaří tento problém minimálně eliminovat a u většiny společnosti odsoudit natolik, že přestane existovat.

Připouštím, že vhodná legislativa není jediný prostředek k řešení problému, ale považuji jej jako jeden z nejdůležitějších, protože společnost může domácí násilí donekonečna odsuzovat, ale jen prostřednictvím práva jej můžeme zakázat a působit tak proti jednotlivcům preventivně i represivně.

Pokládám také za důležité upozornit na nutnost důkladného, systematického a neustálého proškolení všech odborníků, kteří se s problematikou domácího násilí setkávají v rámci své profese. Jejich informovanost i lidský a citlivý přístup jsou v této oblasti obzvláště důležité, což nám potvrdily i výsledky v empirické části.

Podstatné zlepšení můžeme sledovat i oblasti prevence, kde neziskové a státní organizace pořádají různé aktivity určené ke zvýšení informovanosti veřejnosti o domácím násilí, k čemuž přispívá i velký mediální zájem o toto téma u naší společnosti. Na druhou stranu se stále můžeme setkat s různými předsudky a s bagatelizováním tohoto problému. Je proto

nezbytné, aby byla co možná nejširší veřejnost stále informována o tomto násilí. Pouze v případě, že okolí nebude tolerovat žádné násilné jednání, je možné zastavit domácí násilí již v jeho počátku.

Vzhledem k rozsáhlosti a hloubce problému domácího násilí, nebylo možné ji pojmout v této práci v jejím celém rozsahu. I přesto však doufám, že tato práce bude přínosem k řešení tohoto závažného společenského problému, kterým domácí násilí bezpochyby je.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] MARTINKOVÁ, M., MACHÁČKOVÁ, R. *Vybrané kriminologické a právní aspekty domácího násilí*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2001, s. 42. ISBN 80-86008-98-3.
- [2] MATOUŠEK, O., KODYMOVÁ, P. *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál, 2005, s. 352. ISBN 80-7367-002-X.
- [3] GJURIČOVÁ, Š., KOCOURKOVÁ, J. a kol. *Podoby násilí v rodině*. Praha: Vyšehrad, 2001, s. 101. ISBN 80-7021-416-3.
- [4] HIRIGOYEN, M. *Psychické násilí v rodině a v zaměstnání*. Praha: Academia, nakladatelství věd ČR, 2002, s. 230. ISBN 80-200-0994-9.
- [5] LANGHANSOVÁ, H., SZCZEPANIKOVÁ, A. a kol. *Jak jednat v případech domácího násilí*. Brno: Liga lidských práv, 2004, s. 24. ISBN 80-239-2207-6.
- [6] VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M. a kol. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha : proFem, o.p.s., 2004, s. 194. ISBN 80-239-2106-1.
- [7] STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava: DEY Publishing s.r.o., 2009, s. 91. ISBN 978-80-7418-020-0.
- [8] MARVÁNOVÁ-VARGOVÁ, B., POKORNÁ, D. a kol. *Partnerské násilí*. Praha: Linde nakladatelství s.r.o. 2008, s.160. ISBN 978-80-86131-76-4.

Články v časopisech:

- [2] Mezinárodní výzkum násilí na ženách, k prvním výsledkům šetření v ČR, Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2004
- [2] ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠKOVÁ, P. a kol. *Právo a rodina - soužití s násilným partnerem*. Praha: LINDE nakladatelství s.r.o., 2006.

Internetové zdroje informací:

- [3] <http://info.pravdaoislamu.cz/index.php/2006/02/24/bitl-zen-v-islamul/>

Právní předpisy a dokumenty

- [4] Občanský soudní řád č. 99/1963Sb. ve znění pozdějších novel a doplňků
- [2] Trestní zákon č. 140/1961Sb. ve znění pozdějších novel a doplňků
- [3] Trestní zákon č. 40/2009Sb. ve znění pozdějších novel a doplňků

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Policie - Policie České republiky

ČR

atd. - a tak dále

např. - například

apod. - a podobně

tzv. - tak zvaný

Sb. - Sbírka zákonů

č. - číslo

viz. - dle

Tab. - tabulka

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I .....dotazník

Příloha II .....vzorová ukázka vyplněného dotazníku

PŘÍLOHA I.: DOTAZNÍK K DOMÁCÍMU NÁSILÍ

Dobrý den.

Jmenuji se Daniel Pluhař, studuji UTB ve Zlíně, obor sociální pedagogika. Téma mé bakalářské práce jsem si vybral **Syndrom týrané ženy, obět' domácího násilí**. Chtěl bych Vás touto cestou požádat o vyplnění tohoto anonymního dotazníku, který využiji ve výzkumné části mé bakalářské práce. Děkuji Vám za pravdivé zodpovězení otázek a čas, který jste věnovali tomuto dotazníku.

- 1) Pohlaví: muž žena
  - 2) Věk: 18-25 26-35 36-45 46-55 56-65 66 a více let
  - 3) Vzdělání: základní střední vysokoškolské bez vzdělání
  - 4) Bydliště: ve městě na vesnici
  - 5) Víte co znamená pojem „domácí násilí“?
určitě ano spíš ano spíš ne určitě ne nevím
  - 6) Domníváte se, že domácí násilí je v ČR závažný problém?
určitě ano spíš ano záleží na situaci spíš ne určitě ne nevím
  - 7) Je podle Vás domácí násilí častým jevem v našich domácnostech?
určitě ano spíš ano jak kde spíš ne určitě ne nevím
  - 8) Setkal (a) jste se někdy s projevem domácího násilí?
ano osobně pouze z doslechu ne
  - 9) Dokázal(a) byste pomoci svému kamarádovi, který se stal obětí domácího násilí?
určitě ano spíš ano podle situace spíš ne určitě ne nevím
  - 10) Jaká je podle Vás nejčastější forma domácího násilí?
fyzická psychická sexuální ekonomická sociální
kombinovaná
  - 11) Kterou z těchto forem domácího násilí považujete za nejzávažnější?
(máte možnost zatrhnout více odpovědí)
fyzická psychická sexuální ekonomická sociální
  - 12) Kdo se podle Vás stává nejčastějších obětí domácího násilí? Seřad'te hierarchicky.
(1-nejčastější, 5 – nejméně častý)
- senior
rodiče
muž
žena
dítě

- 13) V případě, že byste se stal (a) obětí domácího násilí, kde byste hledal (a) prvotní pomoc?
 u přátel v rodině na policii
 u nestátní organizace (např. *Bílý kruh bezpečí, ROSA a jiné*)
 jiná možnost: .....
- 14) Kdo by Vás přiměl k tomu, abyste jako oběť domácího násilí celou věc začal(a) řešit?
 sám od sebe rodina děti
 jiná možnost: .....
- 15) Jaký je podle Vás důvod, že oběti domácího násilí odmítají svou situaci řešit?
(máte možnost zatrhnout více odpovědí)
 vina, kterou si oběť dává sama sobě strach o své děti
 vyhrožování ze strany násilné osoby strach ze ztráty partnera
 strach o svůj život nebo zdraví víra, že se násilí nebude opakovat
 neúspěch pomoci jiná možnost: .....
- 16) Je podle Vás obětem domácího násilí poskytována dostatečná pomoc od státu a nestátních organizací?
 určitě ano spíš ano jak od koho spíš ne určitě ne nevím
- 17) Máte informace o tom, jak byste se měl(a) zachovat, kdybyste se stal(a) obětí domácího násilí?
 určitě ano spíš ano jak v které situaci spíš ne určitě ne nevím
- 18) Je podle Vás přístup státních orgánů (PČR, lékaři, soudci...) k obětem domácího násilí profesionální?
 ano v některých případech ne nevím
- 19) Je podle Vás dostatek organizací, které zajišťují pomoc obětem domácího násilí?
 ano ne neumím posoudit
- 20) Jsou podle Vás preventivní akce v oblasti domácího násilí, jako jsou např. přednášky na školách, důležité?
 určitě ano spíš ano jak které spíš ne určitě ne
- 21) Znáte některou organizaci, která pomáhá obětem domácího násilí ve vašem okolí?
 ano napište kterou .....
- 22) Zúčastnil(a) jste se některé z preventivních akcí zaměřených na problematiku domácího násilí?
 ano ne

Ještě jednou Vám děkuji za strávený čas a vyplnění dotazníku.

PŘÍLOHA II.: VZOROVÁ UKÁZKA VYPLNĚNÉHO DOTAZNÍKU

Dobrý den.

Jmenuji se Daniel Pluhař, studuji UTB ve Zlíně, obor sociální pedagogika. Téma mé bakalářské práce jsem si vybral **Syndrom týrané ženy, obětí domácího násilí**. Chtěl bych Vás touto cestou požádat o vyplnění tohoto anonymního dotazníku, který využiji ve výzkumné části mé bakalářské práce. Děkuji Vám za pravdivé zodpovězení otázek a čas, který jste věnovali tomuto dotazníku.

- 1) Pohlaví: muž žena
- 2) Věk: 18-25 26-35 36-45 46-55 56-65 66 a více let
- 3) Vzdělání: základní střední vysokoškolská bez vzdělání
- 4) Bydliště: ve městě na vesnici
- 5) Víte co znamená pojem „domácí násilí“?
určitě ano spíš ano spíš ne určitě ne nevím
- 6) Domníváte se, že domácí násilí je v ČR závažný problém?
určitě ano spíš ano záleží na situaci spíš ne určitě ne nevím
- 7) Je podle Vás domácí násilí častým jevem v našich domácnostech?
určitě ano spíš ano jak kde spíš ne určitě ne nevím
- 8) Setkal (a) jste se někdy s projevem domácího násilí?
ano osobně pouze z doslechu ne
- 9) Dokázal(a) byste pomoci svému kamarádovi, který se stal obětí domácího násilí?
určitě ano spíš ano podle situace spíš ne určitě ne nevím
- 10) Jaká je podle Vás nejčastější forma domácího násilí?
fyzická psychická sexuální ekonomická sociální kombinovaná
- 11) Kterou z těchto forem domácího násilí považujete za nejzávažnější?
(máte možnost zahrnout více odpovědí)
fyzická psychická sexuální ekonomická sociální
- 12) Kdo se podle Vás stává nejčastějších obětí domácího násilí? Seřadte hierarchicky.
(1-nejčastější, 5 – nejméně častý)
senior
rodiče
muž
žena
dítě
- 13) V případě, že byste se stal (a) obětí domácího násilí, kde byste hledal (a) prvotní pomoc?

u přátel v rodině na policii
u nestátní organizace (např. Bílý kruh bezpečí, ROSA a jiné)
jiná možnost: .....

14) Kdo by Vás přiměl k tomu, abyste jako oběť domácího násilí celou věc začal(a) řešit?
sám od sebe rodina děti
jiná možnost: .....

15) Jaký je podle Vás důvod, že oběti domácího násilí odmítají svou situaci řešit?
(máte možnost zahrnout více odpovědí)
vina, kterou si oběť dává sama sobě strach o své děti
vyhrožování ze strany násilné osoby strach ze ztráty partnera
strach o svůj život nebo zdraví víra, že se násilí nebude opakovat
neúspěch pomoci jiná možnost: .....

16) Je podle Vás obětem domácího násilí poskytována dostatečná pomoc od státu a
nestátních organizací?
určitě ano spíše ano jak od koho spíše ne určitě ne nevím

17) Máte informace o tom, jak byste se měl(a) zachovat, kdybyste se stal(a) obětí
domácího násilí?
určitě ano spíše ano jak v které situaci spíše ne určitě ne nevím

18) Je podle Vás přístup státních orgánů (PČR, lékaři, soudci...) k obětem domácího
násilí profesionální?
ano v některých případech ne nevím

19) Je podle Vás dostatek organizací, které zajišťují pomoc obětem domácího násilí?
ano ne neumím posoudit

20) Jsou podle Vás preventivní akce v oblasti domácího násilí, jako jsou např. přednášky
na školách, důležité?
určitě ano spíše ano jak které spíše ne určitě ne

21) Znáte některou organizaci, která pomáhá obětem domácího násilí ve vašem okolí?
ano napište kterou .....

ne

22) Zúčastnil(a) jste se některé z preventivních akcí zaměřených na problematiku
domácího násilí?
ano ne

Ještě jednou Vám děkuji za strávený čas a vyplnění dotazníku.